

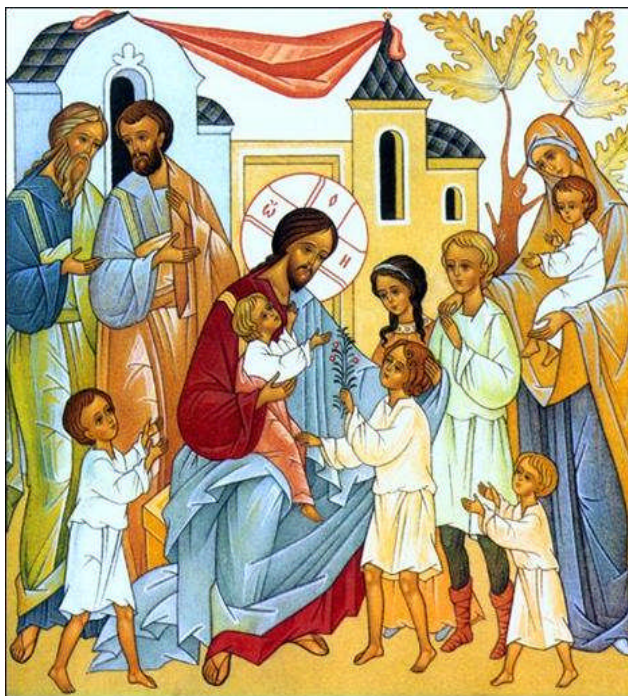
Епископ Данило
Епископ Амфилохије

Нема лепше вере од хришћанске

Сремски Карловци, 1996.

Издаје: Српска православна Епархија сремска, Сремски Карловци

Штампа: Српска манастирска штампарија, Сремски Карловци

О тајни вере

Шта је права вера?

Права вера је вера у једнога Бога у Тројици, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог. Бог је Биће без почетка и без краја. Он је Дух који се не види, али је свуда присутан, све види, све зна, све може, о свему брине. Бог је пун љубави према свим људима и свима створењима.

Ко је Бог?

Права вера, вера православна открива нам и јавља велику тајну да је Бог не само један него и тројичан. Бог је Света Тројица: Бог Отац, Бог Син, и Бог Дух Свети. То нису три Бога, него само један, јер Три Божанске Личности имају једну исту суштину, као и једну љубав, једну мудрост, један живот и све неизмерно богатство божанских вечних сила и енергија. У Име тога јединога Бога се ми крштавамо. Ту своју веру у једнога Бога Оца и Сина и Духа Светога ми исповедамо сваки пут када ставимо на себе знак часнога Крста. Када се крстимо, ми саставимо три прста десне руке да назначимо да је неразделива Тројица - један Бог.

Какав је Бог?

Бог је Љубав. Несебична Љубав. И пре стварања света Бог Отац није био сам (као што то уче верске вође Јевреја и мухамеданаца), него је волео Сина и Духа Светога. А Син је волео Оца и Духа Светога. Свети Дух је волео Оца и Сина. То значи да је Бог Љубав од вечности, не само у времену. Света Тројица служи нам за пример како и ми, људи, који смо створене личности, и различити по народности и образовању, можемо уз помоћ Божије Љубави да постанемо једно богочовечанско Тело, тј. Црква, а да при том сједињењу не изгубимо посебне одлике сваке личности.

Ко је човек?

Човек је украс свих Божијих створења. Бог га је обдарио својим ликом и подарио му моћ вечног живота. Створио га је од разумне душе и дивног тела, да би тело служило разумној души, а обоје да би постало храм животворне Тројице. Као што Бог није сам, тако ни човек није сам, него има безброј браће и на небу и на земљи.

Ко су небеска браћа човекова?

На овом видном небу постоје сунце и месец и безбројне звезде које тајанствено трепере и својим немуштим језиком сведоче да је Бог заиста Светлост, Љубав и Лепота. Али постоји и једно друго небо, невидиво. То небо могу видети само људи видовитог ума и чиста срца. Као и Бога, свога Творца, који у њему обитава. То невидиво небо по природи је духовно; то и јесу небеска браћа човекова: Серафими и Херувими, Архангели и Ангели и остале бестелесне Силе небеске. Те бестелесне Силе небеске пуне су љубави и светлости Божје, оне непрестано Бога славе и јављају људима вољу Божију.

Ко су земаљска браћа човекова?

Сви људи су земаљска браћа човекова. Сви људи су међусобно браћа јер имају једног Оца, Творца свих створења. Браћа су и зато што имају једну природу човечју и исте прародитеље Адама и Еву. Човек је у сродству и са свим осталим створењима, од најсићушних до највећих, од атома до звезда. Јер на свему што постоји присутан је исти печат стваралачке силе и славе Божје, све је сведок исте

Мудрости Божје. Бог нас милује својом вечном Љубављу преко свих створења видљивих и невидљивих. Све што постоји зрачи љубављу и подстиче нас на љубав.

Шта је Откривење Божје?

Откривење је све оно чиме се Бог јављао од памтивека и чиме је откривао људима своје неизрециве тајне и своју вољу. Сва творевина је богојављење; сва створења сведоче и откривају славу и силу Божју, наравно онима само којима ум није помрачен и срце нечисто. Особито је Бог откривао своју Љубав и своју свету вољу преко светих Архангела и Ангела и преко богонадахнутих светих људи: Пророка, Апостола и Светитеља. И на крају преко Сина свог Јединородног, Христа Господа.

Шта је Библија или Свето писмо?

Библија или Свето писмо је Књига над књигама. То су свети списи богонадахнутих људи Божјих, у којима су они записали истине и тајне које је Бог открио људима. Свето писмо је записано Откривење Божје. Дели се на Стари завет и Нови завет.

Откривење у Старом завету

Шта је Стари завет?

Стари завет је савез Бога са људима, склопљен преко изабраника Божјег патријарха Аврама и његовог богоизабраног потомства. У Светом писму Старог завета, као светим списима, описују се догађаји од стварања света, па до рођења Онога кроз кога и ради кога је свет и створен, и ради кога су се сви ти догађаји збивали: Господа Исуса Христа.

Шта је Нови завет?

Нови завет је савез Богочовека Исуса Христа са људима. Збивања и загонетке Старог завета добили су у њему своју одгонетку и пуноћу. У Светом писму Новог завета, као светим списима, очевици су описали догађаје од рођења Господа Исуса Христа, па све до његовог славног Васкрсења из мртвих и Вазнесења. Ту је описан и силазак Светог Духа на прве Христове ученике и њихово проповедање Његовог светог Имена и науке божанске. У њима је указано и на све оно што ће се догодити до Другог доласка Христовог и Страшног суда.

Како почиње Стари завет?

Стари завет почиње описом постанка света: "*У почетку створи Бог небо и земљу*". Под речју "небо" треба разумети становнике неба - Ангеле и остале бестелесне небеске Силе. "А Земља беше без обличја и пуста", тј. цео створени материјални свет.

Шта је створио Бог за шест дана?

Први дан створена је светлост: "И рече Бог: Нека буде светлост! И би светлост. И виде Бог светлост да је добра; и растави Бог светлост од таме". Тај дан је дан *један*: из њега извиру и њему се враћају сви дани. (Јеврејска реч "*јом*" дан, може да значи одређени астрономски или неограничени временски период настанка света).

Други дан Бог је створио свод небески и раставио воду под сводом од воде над сводом а свод назва Бог небо. То је ово наше видљиво небо. Иза њега се налазе безбројни Божји светови, названи симболично - "вода над сводом", јер круже и теку, сваки својом путањом, хармонично и без сударања, по бескрајном простору.

Трећи дан снагом речи Божје оделила се вода од копна. На земљи је израсла трава и разноврсна дрвета која рађају плод. Силом Божије речи то једном засејано семе, увек доноси плод, захваљујући благослову и заповести Бога.

Четврти дан Бог је створио светила на своду небеском. Сунце да управља даном, и месец да управља ноћу, и звезде: да светле и да буду знаци времена, дана и година. Првостворена светлост, расута по целој творевини, сабрала се и особито заблистала, овог дана, кроз небеска светила. Сунце је обасјало земљу, обавијену дотада густим маглама и влагом.

Пети дан Бог је створио жива створења у водама, рибе и остала створења велика и мала, као и птице небеске, по врстама њиховим.

Шести дан створио је Бог стоку и ситне животиње и звери земаљске, по врстама њиховим.

На крају рече Бог: "*Да начинимо човека по лику и подобију Нашем, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од целе земље и од свих животиња што се мичу по земљи.*" Пресвета Тројица, Бог наш, створио је човека од праха земаљског, и удахнуо у њега дух живота. Прво је Бог створио Адама, па му је онда створио жену, "човечицу", Еву, да му буде помоћник на путу ка вечном циљу њиховог живота и живота свих створења. Човек и човечанство постају тако тајанствена слика у којој се огледа Света Тројица: Људи су створени да се узајамно воле и испуне несебичном божанском Љубављу.

Шта је Рај у који је Бог увео човека, створивши га?

Рај је место близине и присутности Божје, у коме је човек био заједно са Творцем, обдарен свима даровима и блаженством вечног живота, доброте и љубави. Човек се у Рају хранио са Дрвета живота.

Шта је Дрво познања добра и зла?

Дрво познања добра и зла је засадио Бог у Рају да би се човек вежбао у врлини уздржања и верности своме Створитељу. Дрво живота је човеку давало бесмртни

живот и дар разликовања онога што је вечно од онога што је пролазно. Извршавати Божју заповест значило је - јести са дрвета живота; погазити заповест значило је - одвојити се од Бога и његове воље, изгубити вечни живот и предати се смрти. Једење са Дрвета познања добра и зла помрачује ум, уништава у човеку дар разликовања вечног и пролазног, отуђује га од Бога и одводи га у пролазна телесна задовољства и у смрт. На том дрвету и на тој заповести човек је имао да провери своју љубав и слободу: да ли ће бити веран Богу или ће послушати Ђавола и његову лаж.

Ко је Ђаво?

Ђаво је лажа и отац лажи. Он је бивши Архангело Денница који се побунио против Бога, јер се погордио и зажелио да буде једнак са Богом. Ђаво је изумео грех и смрт и пакао. Његова зла и изопачена воља је извор сваког зла, којим је затровао неке од бивших ангела па онда и наше прародитеље Адама и Еву, а преко њих и њихове потомке.

Ко је наговорио Еву да погази заповест Божју?

Ђаво је наговорио Еву - преко змије - да убере забрањено воће са Дрвета познања добра и зла. Ева је поверовала овом Божјем противнику и клеветнику (Ђаво значи - клеветник), да је он њен већи пријатељ него Бог и почела је да се храни храном пролазности и телесних задовољстава. Окусивши плод пролазних задовољстава, она је постала смртна. Понудивши то воће своме мужу Адаму, она је учинила грех убиства. Али и Адам је добровољно окусио од истог плода и учинио троструки грех: према Богу, према себи и према своме потомству. Падом у грех човек је изгубио моћ вечног живота; помрачио му се ум, потамнело срце а мудрост утонула у безумље и лудост.

Зашто су Адам и Ева истерани из Раја?

Зато што су окусили плод са Дрвета познања добра и зла и тиме преступили Божју заповест. Али и то истеривање из Раја Бог је учинио из љубави према нашим прародитељима. У Рају постоји и Дрво живота. Ко једе плодове са Дрвета живота постаје бесмртан. Ако би Адам и Ева јели те плодове, са отровом смрти у себи после пада, они би себе обесмртили у стању греховности и смртности. То би онда био најстрашнији пакао. И да се то веће зло не би десило људима, Бог их је истерао из Раја. Значи истерао их је Бог из Раја да би спречио да зло постане вечно.

Али да Адам и Ева после истеривања не падну у очајање, Бог им је обећао да ће им послати Спаситеља који ће победити Ђавола Змију и који ће их ослободити од смрти и поново довести у Рај.

Шта је Бог казао Адаму и Еви кад их је прогнао из Раја?

Еви је рекао: "С муком ћеш рађати децу, и воља ће твоја стајати под влашћу мужа твога, и он ће ти бити господар". Адаму је рекао: "Земља да је проклета због тебе... са знојем лица свога ћеш јести хлеб, докле се не вратиш у земљу од које си узет; јер си прах и у прах ћеш се вратити ". Због човековог греха страдају не само људи, него и сва створења и цела творевина Божја. Тако је већ први син Адамов убио свога брата Авеља.

Зашто је Каин убио Авеља?

Убио га је из зависти: Каин је завидео Авељу зато што је Бог примио Авељеву од срца принету жртву. Тако бива и до данас: завист је главни узрок свакога братоубиства. А свако убиство је братоубиство јер сви људи су - браћа.

Ко је био Ноје и како се он спасао од потопа?

Ноје је један од изабраника Божјих. Он није био покварен као његови савременици, него је веровао у Бога и очекивао будућег Избавитеља, Сина Божјег. Бог је заповедио Ноју да направи ковчег (лађу) и да у њега смести своју породицу и по један пар од свих животиња на земљи, да се избаве од потопа. Потоп је дошао да очисти нагомилане грехе људске и да опере обесвећену земљу. Лађа Нојева је тајанствена слика Цркве Христове у којој се ми спасавамо од потопа греха и смрти и задобијамо живот вечни.

Шта је идолопоклонство?

То је отпадништво од правога Бога и клањање киповима (идолима), у којима су били ђаволи, лажни богови. Човек постаје идолопоклоник кад год почне да се клања створењима уместо да служи Творцу. Идолопоклоник је и онда кад почне да обожава себе или дела руку својих.

Ко је био Авраам?

Авраам је био старозаветни патријарх. Он се није клањао идолима, као његови савременици. Веровао је у једнога Бога и у обећаног Спаситеља, који ће доћи са неба. Њему се првом од људи јавила тајанствено Света Тројица у виду три Ангела, три госта код Мавријског дуба. Од Авраама преко његовог сина Исака намножио се, по Божјем обећању, Изабрани народ Божји. И ми хришћани смо духовна деца Авраама. Зато се молимо да Бог упокоји нашу уснулу браћу и сестре у недрима Аврама, Исака и Јакова, наших праотаца.

Кога је Авраам хтео да принесе на жртву?

Хтео је да принесе на жртву свог јединца Исака. Ту је Бог испробао његову веру, па кад се он показао веран, Бог га је преко сина Исака, обдарио великим и светим потомством. И Христос Спаситељ је његов потомак по телу, а Исакова жртва је била предуказање Христовог страдања и жртве.

Колико синова је имао Јаков, син Исаков, названи Израил, по коме је Изабрани народ добио своје име?

Патријарх Јаков је имао дванаест синова, који су родоначелници дванаест племена Израилових. Његовог сина Јосифа браћа су из зависти продала у Египат, али га је Бог спасио и преко њега спасио све Јаковљеве потомке. И ми хришћани се по Јакову, названом Израил, зовемо *Нови Израил Божји*, тј. нови изабрани Народ Божји.

Како је Јосиф доспео на двор фараона, цара египатског?

Једини Јосиф је знао да протумачи царев сан. Зато га је фараон извео из тамнице у коју је био невин бачен. Тумачење снова је био дар Божји.

Како су живели Јевреји у Египту?

Стари Јаков и његови синови су дошли због глади у Египат код Јосифа, управитеља целе египатске земље. Док су Египћани памтили његова добротинства, Јевреји су живели добро. Касније су живели веома тешко, радећи као робови.

Шта су зидали Вавилонци?

Вавилонци су зидали огромну кулу. Хтели су да врх куле допре до неба. Тако су хтели да пркосе Богу. Зато је Бог помешао језике и градитељи нису могли да се разумеју. Они су се разишли и тако су постали разни народи који говоре различите језике. Тако увек бива: кад год људи зидају или чине безбожна дела, удаљују се не само од Бога него и један од другог. Усељава се у њих мржња и пометња, као у градитеље Вавилонске куле.

Ко је био Мојсеј?

Он је од Бога одређен да буде ослободитељ Јевреја из ропства египатског. Њему се на брду Хориву јавио Ангео у пламену огњеном, из купине која је горела а није сагоревала. Мојсеј је ту први од људи сазнао Име Божје, које гласи: *Ја сам онај који јесте* (Јеврејски: ЈАХВЕ). Онај који му се јавио био је Бог Слово, Бог Реч. Он се у последња времена родио од Деве, која Га је родила и остала Девојка, као што је купина горела и није сагоревала.

Како је Мојсеј извео јеврејски народ из египатског ропства?

Извео га је Божјом помоћу. Бог је попустио казне на Египћане и учинио да Мојсејев штап буде чудотворан. Тим штапом ударио је он по мору и воде морске су се раздвојиле, да би јеврејски народ изашао из Египта у Земљу Обећану.

Како су се Јевреји хранили у току четрдесетогодишњег лутања по пустињи?

Бог им је давао чудесну Ману и јата препелица. Мана је била предуказање Свете Тајне Причешћа Крвљу и Телом Христовим, Хлебом који силази с небеса и даје се за живот света.

Где је Мојсеј добио Десет заповести Божјих?

Добио их је на Синајској гори. Десет заповести Божјих гласе:

1. Ја сам Господ Бог твој; немој имати других богова осим Мене.
2. Не прави себи идола нити каква лика; немој им се клањати нити им служити.
3. Не узимај узалуд имена Господа Бога свог.
4. Сећај се дана одмора да га светкујеш; шест дана ради и обави све послове своје, а седми дан је одмор Господу Богу твоме.
5. Поштуј оца свога и матер своју, да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи.
6. Не убиј.
7. Не чини прељубе.
8. Не укради.
9. Не сведочи лажно на ближњег свога.
10. Не пожели ништа што је туђе.

Ко је био Давид, а ко Голијат?

Давид је био цар Израилски, а Голијат војник филистејски, дивовске величине и снаге. На двобоју, Давид, иако још младић убио је каменом из праћке грдосију Голијата.

Шта су Псалми Давидови?

Псалми су молитве у стиховима. Њих је Давид испевао кад је био радостан или тужан. Има 150 псалама. У неким од псалама Давид се каје за своје грехе, у другима слави Бога, у трећима прориче долазак Спаситеља света. Тако у једноме од њих описујући, као да гледа, Његову лепоту каже: *"Ти си најлепши међу синовима људским, благодат тече из уста Твојих"*. Псалми су били кроз векове, па и данас, најомиљеније молитве хришћана и Књига која потреса и буди из духовне учмалости најокамењеније срце људско.

Ко су били Пророци?

Пророци су свети Божји људи који су објављивали вољу Божију народу Израилском и осталим народима Старог завета. Најпознатија су четири велика пророка: Исаија, Јеремија, Езекил и Данило. Они својим речима и животом, као и својим књигама, изобличују зло и грех, проповедају покајање и врлину у испуњавању Закона Божјег. Бог им је открио, пре толико векова, Христов божански Лик, његово Рођење, страдање за грехе света и славно Васкрсење.

Шта је Пасха?

Пасха је старозаветни празник кога су Јевреји у пролеће светковали у спомен чудесног ослобођења из ропства египатског. Тога дана су они, поред бесквасног хлеба и горког зеља, јели на жртву принето пасхално јагње. Тиме су се сећали горког ропства и проласка кроз Црвено море у слободу.

И новозаветна Црква има своју Пасху, Ускрс. Пасха Старог завета је била припрема за овај Празник над празницима када се светкује Јагње Божје, Христос Господ, који је својом смрћу и својим васкрсењем ослободио грешно човечанство из ропства ђаволу и од окова смрти.

Где је пуноћа Старог Завета?

Пуноћа Старог завета је у Новом завету. Стари завет није заокружена целина, а ни старозаветни Закон није савршен закон. Цео Стари завет је очекивање Сина Божјег, Богом обећаног *Месије* (јеврејска реч Месија се на грчком каже Христос, а и једно и друго значи - *Помазаник* - Цар). У Новом завету испунила су се сва очекивања Старог завета, када је најзад обећани Месија, Богочовек Исус Христос, дошао на Земљу да спасе, сложи и обожи потомке Адама и Еве. Христос, Син Божји, по пророчанству Исаије пророка, требало је да се роди од једне Јеврејке Девојке која је чиста од греха.

Који је смисао старозаветних приноса (дарова) и жртава?

Приноси (дарови) и жртве Богу постоје у људском роду од најстаријих времена. Тако већ Каин даје "принос Господу од рода земаљскога" а Авел, његов брат, од "првина стада својега" (Пост. 4, 3-4)

Прва жртва која се у Старом завету помиње јесте жртва Патријарха Јакова. Он је принео жртву "на гори и сазвао браћу своју на вечеру" (Пост. 31,54). Приношење Богу на дар и освећење првих земаљских плодова и крвних жртава (јагње, теле, голубови и др.) била је потреба човекова и Божија заповест. Приноси и жртве били су знак човековог кајања за грехе и његове благодарности Богу за сва добра од Њега; умилостивљење Бога и пут очишћења од нечистоте душевне и телесне. Жртве су приношене за очишћење и грех, за преступ, жртве свеспаљенице и жртве захвалне (хлеб, брашно и др.). Најзначајнија жртва за Изабрани народ Божји била је пасхално Јагње. Оно је клано и приношено у спомен избављења Јеврејског народа

из ропства у Египту. Свештеници и првосвештеник су приносили дарове и жртве најпре за своје грехе а онда за грехе народа (Јевр. 7, 27). Но, показало се да су све ове жртве биле немоћне да истински спасу и очисте човека од греха. Као и цео Стари завет и оне су служиле "слици и сјени небесних стварности" (Јевр. 8,15). Све оне су у ствари биле само припрема за Христову жртву на крсту. Он је себе принео на жртву, једном за свагда, да својом жртвом уништи грех (Јевр. 9,25.26.28). Тако су у његовој Жртви све жртве добиле пуноћу и биле укинуге, добивши свој коначни смисао у Христу који је себе принео "за живот света". Својим жртвоприношењем Он је постао вечно Јагње Божије које узима на себе грехе света. Тако су и сви приноси и дарови добили свој прави смисао на Тајној вечери када је Он принео хлеб и вино, заменивши бескрвном жртвом све приносе и жртве и установивши свету Тајну Причешћа.

Откривење у Новом завету

Како почиње Нови завет?

Нови завет почиње родословом по телу Господа Христа и Његовим Рођењем. Његово Рођење благовести Архангел Гаврило поздрављајући Пресвету Деву небеским поздравом: "Радуј се благодатна, Господ је с тобом, благословена си ти међу женама!"

Ко је владао Јудејском (Израилском) земљом у доба када се Христос родио на земљи?

Јудејом је владао цар Ирод, који је био у зависности од римског императора Августа.

Како су се звали родитељи Пресвете Богородице Марије?

Звали су се Јоаким и Ана. Њихова имена спомињемо на крају сваке Литургије. Празник светог Јоакима и Ане је дан после празника Рођења Богородице (Мала Госпојина). Значи 8. септембра по старом календару (21. септембра по новом).

Шта се догодило на Благовести?

Благовести - то је празник када светкујемо долазак Архангела Гаврила који је јавио Богородици благу вест да ће она зачети од Духа Светога (без мушкарца) и родити Сина Божијег као Сина Човечијег, са именом Исус Христос.

Пресвета Дева Марија је пристала на то тек пошто је проверила Архангела. Јер она се тајно заветовала Богу да ће увек бити девојка, а то је знао само Бог, њен тобожњи муж Јосиф и она сама. Она је знала из Библије да се и ђаво може јавити у облику светлог Ангела. Зато није била лаковерна, као наша прамати Ева.

На празник Благовести, Богородица је својом послушношћу Богу исправила Евин грех непослушности. Ева је употребила своју слободу на зло и на радост ђавола, а Богородица је употребила своју слободу на свету службу Богу и смирено ускликнула: *"Ево слушкиње Господње, нека ми буде по твојој речи!"* Благовести се празнују 25. марта по старом (7. априла по новом) календару.

Где се родио Спаситељ?

Родио се у Јудеји, у граду који се зове Витлејем, недалеко од Јерусалима, као што су и прорекли древни Пророци.

Шта значи име Исус?

Име Исус је с неба даровано и откривено речима Архангела Гаврила упућеним чедној Деви Марији: *"И надени му име Исус"*. То је Име узвишеније од сваког имена, без кога се ниједан човек и ниједно створење не може спасти. Име Исус значи *Спаситељ*.

Ко је први посетио и препознао новорођенога Христа Бога?

То су били три Мудраца са Истока. Они су ишли за дотад невиђеном звездом. И светлост те чудесне звезде зауставила се над пећином у Витлејему где се родио Христос. Они су у Њему препознали Цара небеског и поклонили Му се до земље. Мудраци су дали Христу дарове: злато, тамјан и измирну.

Шта су певали ангели на небесима кад се родио Богочовек?

Певали су радосну песму: *"Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља"*

Ко су били Мудраци са Истока?

Мудраци су били учени људи који су посматрали звезде и по њима предсказивали будућност.

Шта је тражио лукави цар Ирод од Мудраца?

Да му јаве где се тачно налази новорођени Христос, Цар небески, да би Га убио. Међутим, Мудраци су се вратили другим путем, не желећи да испуне његову заповест.

Куда су отишли праведни Јосиф и Богородица Марија са малим Христом?

Они су кришом побегли у Египат, да би се избавили од Ирода. Ирод је, тражећи да убије малог Христа, побио четрнаест хиљада невиних витлејемске деце. То су били

први мученици за Христа: и прва света жетва за Небеско царство Христово, Царство живота и радости без краја.

Ко је био побожни старац Симеон?

Побожни старац Симеон назива се и Богопримац. Њему је Бог рекао да неће умрети док не види Христа Спаситеља. Он је то дочекао и примио је на руке малог Христа Бога. Зато се зове Богопримац. Том догађају је посвећен празник *Сретење*, празнује се 2. фебруара по старом (15. фебруара по новом) календару.

Зашто је мали Христос, кад му је било осам дана, однесен у јерусалимски храм?

По Мојсијевом Закону, свако новорођено мушко дете морало је бити обрезано. Обрезање је био знак старозаветног савеза са Богом. Господ Христос се обрезао да би показао да Он није дошао да разори Закон и Пророке, него да их испуни; обрезање је такође сведочанство да је он истински човек, не само Бог. Испунивши Закон Господ је нама оставио духовно обрезање, обрезање срца - свету тајну Крштења, за које је телесно обрезање била само припрема. Обрезање Христово се празнује 1. јануара (14. јануара по новом календару).

Који пророк је непосредно припремио људе за долазак Сина Божјег?

То је био дивни Јован Претеча. Он је проповедао у пустињи долазак Спаситеља света речима: *"Покајте се, јер се приближи Царство небеско."*

Где је живео и чиме се хранио свети Јован Крститељ?

Јован Претеча, који је крстио Христа у реци Јордану, живео је у пустињи као испосник. Хранио се пустињским биљем и дивљим медом.

Како је он завршио свој живо г?

Пошто је Јован Крститељ прекорео цара Ирода за женидбу са својом снахом, царица Иродијада га је мрзела и наговорила је цара да одсече главу светом Јовану. То је он и учинио, погубивши овог највећег човека рођеног од жене, како за њега каже сам Спаситељ, и највећег пророка. Његове мученичке смрти ми се сећамо на дан *Усековања* главе светог Јована Крститеља (29. августа по старом, 11. септембра по новом календару). Из великог поштовања према строгом испоснику и мученику Јовану Претечи, тога дана сви православни строго посте.

Шта је рекао св. Јован Крститељ кад је први пут видео Господа Христа?

Рекао је пророчке речи: *"Гле, Јагње Божје које носи грехе целог света."*

Свети Јован Крститељ је знао да је Христос без греха и да нема потребе да буде крштен (погружен у воду), зашто га је ипак крстио у Јордану?

Христос је двоструко безгрешан: и као Бог и као Човек, рођен од Пречисте девојке. Али је добровољно хтео да се понизи и да дође на крштење, као да је грешан - "да испуни сваку правду", како Сам каже Претечи. И баш у моменту тог добровољног понижења јавила се слава Божја, јавио се Бог на водама реке Јордана.

Како се јавио Бог на Јордану?

Кад је Јован погружавао Христа у воде реке Јордана, чуо се с небеса глас Бога Оца: *"Ово је Син мој љубљени, који је по Мојој вољи"*. У Јордану је стајало друго Лице Свете Тројице, Син Божји, као Богочовек, а над Сином Божјим лебдео је Дух Свети у облику светлоснога голуба. То је било Богојављење. Ту се јавно открио Бог као Отац, Син и Дух Свети, као Света Тројица. Бог се јавио и васељену просветио. Богојављење се празнује 6. јануара по старом календару (19. јануара по новом). На тај дан освећује се вода која се носи кући и пије ради здравља и просвећења душе и тела. Та богојављенска водица никада се не кварује, јер у њој пребива сила Духа Светога.

Чиме је Ђаво кушао Христа?

Прво кушање је било хлебом. Христос је постио четрдесет дана и четрдесет ноћи. Огладнео је веома. Тада Му приђе кушач и рече: "Ако си Син Божији, реци да ови каменови постану хлебови". Али је Христос на то одговорио Ђаволу: *"Не живи човек само о хлебу, него од сваке речи која излази из уста Божијих."* Многи због земаљског пролазног хлеба продају душу Сатани и забораве на вечни хлеб, Реч Божију, која је Хлеб живота. Друго кушање је било чудотворством. Ђаво је одвео Христа на врх јерусалимског храма и рекао Му: "Ако си Син Божији, баци се доле; јер је написано да ће Бог Ангелима својим наредити за Тебе, и на рукама ће те носити, да где не заплеш на камен ногом својом". Али му Христос одговори: *"И то је написано: Не искушавај Господа, Бога свога"*. Треће искушење је било влашћу земаљском. Ђаво је одвео Христа на високу планину и показао Му сва царства овога света и рекао Му: "Даћу ти све ово, ако паднеш и поклониш ми се". Христос му је одговорио: *"Одлази, Сатано; јер је написано: Клањај се Господу Богу своме и Њему јединоме служи"*. Иста ова три искушења ставља Сатана пред сваког човека и све људе свих времена: искушава их слашћу (уживањем), чудотворством и влашћу. Само верни Христу способни су да им одоле и да му одговоре: Одлази од мене, Сатано! Господу Богу моме се клањам и њему јединоме служим!

Зашто се Господ Исус Христос назива Богочовек?

Господ Исус Христос јесте Богочовек јер има у себи две природе: божанску од Бога Оца и човечанску од Своје Мајке, Пресвете Деве Марије. Она је Бога родила у човечанском телу. По речима Светих Отаца Четвртог васељенског сабора (451. г.) божанска и човечанска природа су се у једном и истом Христу, Сину Божјем

Јединородном, сјединиле *"неливено, непромениво, неразделиво, неразлучно"*. Христос је стога истовремено Бог и Човек, зато се и назива Богочовек.

Колико је било Апостола и који су први били позвани?

Било је дванаест Апостола. Првозвани је био апостол Андреј, а затим његов брат Петар (који се раније звао Симон). "Апостол" је грчка реч и значи - Христов изасланик, проповедник Христа и Његове божанске науке.

Које је прво чудо учинио Христос?

На свадби у Кани Галилејској претворио је воду у вино. То прво чудо Христос је учинио на молбу Пресвете Богородице и њиме тајанствено призвао све људе на препород и преображај. Као што се Његовом речју вода претворила у вино, тако се и људи, силом Његовог Светог Духа и вером, могу променити од старих у нове, од смртних у бесмртне, од огреховљених, у здраве душом и телом. Овај догађај о вину чита се младенцима на Венчању. Тиме их Црква подсећа да су они у светој Тајни Брака призвани на нови живот у Христу Исусу; да су призвани да "воду" свог пролазног живота претворе, вером и љубављу, у "вино" вечног живота, тј. да претворе брак од пролазне везе у Свету Тајну Божију. Зато нема правог брака без венчања у Цркви.

Шта је учинио Христос са трговцима у храму?

Бичем је истерао трговце из храма, јер је храм Божији дом молитве, а не трговине. Тиме је показао да се са вером и са Богом не може и не сме трговати.

Шта је Христос рекао жени Самарјанки о молитви?

Јевреји и Самарјани (мешани народ од Јевреја и староседелаца многобожаца) веровали су да је место за молитву само храм у Јерусалиму, односно у Самарији. Христос као Бог унапред је знао да ће се Његова Црква проширити на све народе света. Зато је рекао Самарјанки на Јаковљевом кладенцу: *"Доћи ће време, и већ је настало, када ће се прави богомољци молити Богу духом и истином, јер Отац хоће таквих богомољаца. Бог је дух; и који му се моле, духом и истином треба да се моле."*

Како је Христос исцелио царевог чиновника?

Христос му је рекао: *"Иди, син је твој здрав"*.

Како је Христос исцелио губавога?

Неизлечиви губавац веровао је да га Христос може излечити и узвикнуо је: "Госпode, ако хоћеш, очисти ме". Христос му је одговорио: *"Хоћу, очисти се!"* И губавац је постао здрав. Значи, Бог очекује веру од човека, да би му помогао. Ко

верује биће спасен. Све што није од вере, грех је. Вера је неуништива снага у човеку. Ономе који истински верује у Христа и Његову чудотворну и исцелитељску моћ, све је могуће. То је основна порука Христова у Новом завету. Ко има вере макар колико зрно горушично, у стању је да премешта читаве планине невоља и патњи, да се ослободи од сваког зла, болести и беде. Та истина Новог завета је потврђена безброј пута у историји, и свакодневно се потврђује до дана данашњега.

Како су Христа примили у Његовом родном граду Назарету?

Примили су Га испочетка лепо, али кад им је рекао истину разљутили су се на њега и хтели да Га баце у провалију. Они нису имали вере у Њега као Сина Божјег, а душе без вере су мртве душе, неспособне да виде истину Божју, у Христу људима откривену.

Како је Христос исцелио узетога?

Он је рекао узетоме (парализованом): *"Опраштају ти се грехови твоји"*. И на многим другим примерима у Новом завету Господ је показао и открио да је грех у човеку узрок и телесних и душевних болести. Што значи: нема човеку правог исцељења и оздрављења без исцељења од греха, без дубоке вере и покајања.

Шта је казао Христос о суботи?

Субота је у Старом завету била дан одмора: по четвртој заповести Божјој - То је дан посвећен Господу Богу. То је био дан учествовања у радости Божијег стварања и дан покоја од шестодневног труда. Као и све остало у Старом завету, и субота је била припрема за пуноћу Новог завета, за радост новог Божијег стварања - Христовог Рођења и Васкрсења. Субота је створена ради новог Човека, васкрслог, и ради новог дана одмора, Дана Господњег, дана Христовог васкрсења - недеље. Христос је био господар и од суботе, као Богочовек, зато је Он и у суботу делао дело спасења и чудесно исцељивао. Фарисејима, који су због тога хулили на Њега и били окамењеног срца, као и данашњи суботари, Он је рекао: *"Није човек створен ради суботе, него субота ради човека"*.

Шта су Блаженства?

Христос је у својој Беседи на Гори изрекао девет блаженстава. Блаженства су блага и радосна вест о новом животу. Беседа на Гори је најузвишенији проглас у историји рода људског. Патријарх Јаков је видео у Старом завету Лествицу којом силазе и узлазе Ангели. Заповести Блаженстава су те лествице којима се човек уздиже до Бога и постаје, као светитељи, небески човек и земаљски ангео. Блаженства су пут у божанско савршенство. У ових девет божанских врлина, дата су човеку нова правила живота, нова правила мишљења, нова правила осећања и делања. Тај нови живот у Христу почиње сиромаштвом духа, тј. смирењем и завршава се страдањем ради Имена Христова и вечном радошћу и блаженством у

Рају. Сваком стеченом новом врлином стиче се и ново блаженство и нови дар од Бога. Девет блаженстава гласе:

- 1. Блажени су сиромашни духом, јер је њихово Царство небеско.**
- 2. Блажени су тужни, јер ће се они утешити.**
- 3. Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу.**
- 4. Блажени су милостиви, јер ће они бити помиловани.**
- 5. Блажени су милостиви, јер ће они бити помиловани.**
- 6. Блажени су чисти срцем, јер ће они Бога видети.**
- 7. Блажени су миротворци, јер ће се они синови Божији назвати.**
- 8. Блажени су прогнани правде ради, јер је њихово Царство небеско.**
- 9. Блажени сте кад вас, Мене ради, руже и прогоне и, лажући, набеде сваким злом. Радујте се и веселите се, јер је награда ваша велика на небесима; јер су тако прогнали пророке који су били пре вас."**

Коме је Господ Христос рекао: "Ви сте со земљи... Ви сте светлост свету"?

Христос је ове речи упутио својим првим ученицима, Апостолима, а после њих и преко њих и свим хришћанима свих времена.

Које су две највеће заповести?

Христос је сажео све заповести Старог завета у две највеће заповести:

- 1. Љуби Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свим умом својим и свом снагом својом.**
- 2. Љуби ближњега свога као самога себе.**

Нови завет је савршенији од Старог у поимању љубави и према Богу и према ближњем. То није никако чудо, јер се у Новом завету и Бог савршеније открио, и савршенијег човека показао и створио. Бог се јавио као Љубав: Отац и Син и Дух Свети. Поставши Богочовек, Син Божији је показао и открио да је и човек створен да буде нешто савршеније од човека - *богочовек*. А за поимање и стварање тога је неопходна дубља и шира вера и бескрајнија љубав.

Нови завет је савршенији од Старога, јер су Јевреји за ближњег свога сматрали само сународнике Јевреје и обраћенике. Верници Новог завета за ближње своје сматрају све људе без обзира на њихову боју коже, веру или народност.

Нови завет је савршенији од Старога завета не само по ширини љубави према свима људима него и по јачини љубави: *Хришћанин воли свога ближњег не само као самога себе него и више од себе самога*. Он воли ближњег *као што је Исус Христос волео нас*, а Христос је жртвовао Самога Себе ради нас и за наше спасење. Господ је рекао ученицима својим не само да воле своје ближње као саме себе него да их воле, као што је Он заволео нас (Еванђеље по Јовану, глава 13, стих 34).

Господ Христос је, дакле, волео нас више него Самога Себе. Он је ради нас понизио Себе *до смрти на крсту*. Ту божански несебичну, саможртвену љубав Господа Христа ми знамо по томе *"што је Он за нас душу своју положио"*. Због тога, по Његовој заповести, и ми смо *"дужни положити душу своју за браћу"* (Прва посланица Јованова, глава 3, стих 16). Тек је то права савршена љубав: љубав која не тражи своје.

Христос као чудотворац?

Једино Бог чини чудеса. Христос је Бог у људском телу, зато је сасвим природно да Он чини чудеса: Он је истерао ђавола из душе бесомучнога, дао вид слепорођеном човеку, васкрсао из мртвих Јаирову кћер, па сина јединца Наинске удовице, а на Лазареву суботу подигао из мртвих свога пријатеља Лазара који је већ четири дана лежао мртав у гробу.

Христос као Богочовек је над законима природе, јер Он је Творац природе. Кад је Он заповедио ветру да престане - бура на мору се одмах утишала. Господ иде по таласима мора и не тоне. Он са пет хлебова може чудом умножавања да нахрани десет хиљада људи.

Шта значе речи Христове: "Отац је у Мени и ја у Њему... Ја и Отац ми смо једно"?

То значи да су Бог Отац и Христос исте божанске суштине и исте вечне енергије; и да су они са Духом Светим један Бог.

Шта значе речи Христове: "Лакше је камили проћи кроз иглене уши него богаташу ући у Царство небеско"?

То значи да је богатом човеку тешко савладати своју себичност, а себични људи не могу ући у Царство небеско. Богаташ није само онај који има материјално богатство, него и онај који је стекао знање и горди се њиме. Таквом је још теже стећи смирење и ослободити се гордости, тј. постати "сиромашан духом". Али и један и други богаташ могу бити спасени: први ако несебично дели милостињу сиротима, а други ако се одрекне знања које надима и пригрли смирену мудрост Свемудрога Христа.

Шта је рекао Христос о плаћању пореза цару или држави?

Христос је рекао: *"Подајте Богу божије а цару цареве"*. То значи да треба да дамо Богу цело своје биће, душу и тело, а цару (властима), да дајемо новац (пошто је новац кован са ликом царевим) и дужно поштовање. Новац припада држави, зато и плаћамо порез држави, душа и тело припадају Богу, јер су створени по лику и подобију Божијем. Зато се треба увек, по речима Апостола, *"већма покоравати Богу него људима"* (Дела Апостолска, глава 4, стих 20).

Ко је дочекао Спаситеља у Јерусалиму на Цвети?

Сав народ је са одушевљењем клицао Христу, јер су чули како је васкрсао из мртвих Лазара из Витаније. И деца су клицала Христу и махала Му палмовим гранчицама (ми Срби, пошто немамо палме, на тај дан дочекујемо Христа са гранчицама врбе. Зато се тај празник код нас зове *Врбица*. Врбица и Цвети падају на крај Ускршњег поста, недељу дана пре Ускрса).

Када је била Тајна вечера?

Христос је на Велики четвртак сабрао своје Апостоле у једну собу у Јерусалиму и ту обавио Тајну вечеру. На њој је Господ учинио највеће чудо: претворио је хлеб у своје Тело, а вино у своју Крв. Онда је Он причестио све своје Апостоле. Али у једног од њих среброљупца, званог Јуда Искариотски, ушао је ђаво и он је изишао и издао Христа за тридесет сребреника.

Шта је Христос рекао на Тајној вечери кад је благословио хлеб?

Христос је рекао својим Апостолима (и хришћанима свих времена); *"Узмите, једите, ово је Тело моје које се ломе за вас, ради опроштења грехова"*.

Шта је Христос рекао на Тајној вечери кад је благословио Чашу вина?

Рекао је: "Пијте из ње сви; ово је Крв моја Новог завета која се лије за вас, и за многе, ради опроштења грехова".

Како се зове Света тајна коју је Христос установио на Тајној вечери?

Зове се Света тајна *Причешћа* или *Евхаристија*. Она је била и остала средиште и срце свих Тајни Божијих у Цркви. Нема хришћанског живота без Св. Причешћа Телом и Крвљу Христа Господа. Они који се достојно хране Телом и Крвљу Христовом осигуравају себи бесмртност и живот вечни. Кроз свето Причешће ми стално обнављамо свој савез са Господом Христом и као појединци и као "Народ Божији". Света Литургија на којој се причешћујемо, продужетак је ове прве Тајне вечере. За Св. Причешће хришћани се припремају постом душе и тела, исповешћу и свесрдним покајањем, молећи се увек присутном Христу да их "учини

заједничарима Његове Тајне Вечере." И обећавајући да Му неће дати "издајнички целив као Јуда."

Шта је рекао Христос Апостолима у Гетсиманском врту уочи Великог петка?

Пошто су Апостоли били поспани, Христос им је рекао: *"Молише се Богу да не паднете у напаст, јер је дух крепак, али је тело слабо"*.

Шта је Христос рекао Јуди издајнику, после издајничког целива?

Рекао му је: "Зар пољупцем издајеш Сина Човечијега"?

Како је умро Јуда издајник?

Јуда се обесио. Схвативши да је издао Праведника, уместо да се покаје, он је пао у очајање.

Колико пута се Петар одрекао Христа?

У току једне ноћи, Петар се одрекао Христа три пута, али се после покајао и горко заплакао. Зато га је Господ после Васкрсења три пута питао: *"Симоне Јонин, волиш ли ме?"* и пошто је овај потврдио своју љубав, повратио му је апостолско достојанство.

Које су последње речи Распетога Христа на Крсту?

Последње речи Христове на Крсту биле су речи љубави и опроштаја чак и онима који су га разапели: *"Боже, опрости им јер не знају шта чине... Оче, у руке Твоје предајем дух мој!"*

Ко је помогао Христу да носи Крст до Голготе?

То је био Симон Киринејски.

Ко је скинуо Христово мртво тело са Крста?

Његово тело су скинула са Крста Његова два тајна ученика: Јосиф из Ариматеје и Никодим, кнез јеврејски.

Шта се десило када је Христос издахнуо на Крсту?

Када је Господ испустио дух свој, завеса у храму се поцепала надвоје; земља се затрела, сунце помрачило; отворили су се гробови и оживели су неки мртви из околине Јерусалима. То значи да је и сама Христова смрт имала антисмртно и васкрситељно дејство и да је Христос на Велики петак својом смрћу победио смрт. А Христова душа сишла је тада у Ад, место где је Сатана држао у мраку душе

упокојене од Адама и Еве до светог Јована Крститеља. Христос је проповедао тим душама радосну вест спасења разбио окове Пакла и избавио прародитеље Адама и Еву и све упокојене људске душе које су га примиле као свога Господа и Спаситеља. Сила Његовог Васкрсења потресла је Ад, земљу и небеса. Зато је Ускрс најрадоснији празник. Тада се поздрављамо: *"Христос васкресе!"* и отпоздрављамо: *"Ваистину васкресе!"*

Ко је први сазнао да је Христос васкрсао из мртвих?

Од Божијих створења први су видели Христово васкрсење Ангели Божији. Један светлосни Ангео одвалио је камен од гроба и показао женама Мироносицама да је Христос већ васкрсао и указао им на празан гроб. Затим је Марија Магдалина видела Васкрслог Господа. По црквеном усменом Предању Христос се, у ствари, после Васкрсења јавио најпре Богородици, да њу обрадује као Мајку, која је највише страдала гледајући свог распетог Сина на Крсту. Свети Евангелисти то намерно нису записали, да не би неко рекао како је Пресвета Дева у материнској тузи измислила Васкрсење свога Сина.

После Васкрсења, од Ускрса до Вазнесења, колико се пута јавио Господ својим ученицима?

Господ се јављао по Васкрсењу једанаест пута. Посебно је значајно јављање неверном Апостолу Томи, који је посумњао у Његово васкрсење, па кад Га је опицао и метнуо прсте у ране Његове, ускликнуо је: *"Господ мој и Бог мој!"* А Господ му је на то рекао: *"Зато што си видео, поверовао си! Блажени ће бити они који не видеше а повероваше"*. Томина провера Христовог васкрсења је опомена свима сумњалицама до краја века и света да је Христос заиста васкрсао.

Шта је рекао Христос Апостолима у четрдесети дан после Васкрса, пре него што се узнео на небеса?

На дан свога Вазнесења (тај дан се код нас зове Спасовдан) Христос је рекао Апостолима: *"Мени је дана сва власт на небу и на земљи. Зато идите и учите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, поучавајући их да држе све што сам вам заповедио. И ево, ја сам с вама у све дане до свршетка света."*

Својим Крштењем у реци Јордану и овом последњом заповешћу, Господ је установио свету Тајну Крштења, која се зове и Тајна Просвећења, а кроз коју се постаје члан Цркве, без које нема спасења. У Еванђељу је за Крштење употребљена реч "ваптизма", што значи - "погружавање". Онај који се крштава у име Оца и Сина и Светога Духа, погружава се цео три пута у води; у знак умирања старог човека, греховног, распаљивог, који живи по похотама тела и у тамни незнања; и рађања новог, обнављаног по лику Онога који га је створио и просвећиваног просвећењем разума и побожности, уселјавањем у њега Духа Светога. Погружавани са Христом умире да би са Христом васкрсао. Приступајући тајни Крштења (Погружења) са искреном вером и покајањем, новокрштени се ослобађа прародитељског греха,

којим је затрована и ослабљена људска природа, чисти се силом Божјом и од својих личних грехова; облачи се у Христа и постаје способан за стицање божанског савршенства и вечитог живота. Крштењем се улази у Цркву, свети Богочовечански организам, коме је Глава Христос. Кад се дете крштава, његови родитељи и кум исповедају веру и обећавају пред Богом и светом Црквом Његовом, да ће га васпитати у вери и упутити у хришћански живот; ако се крштава одрасла особа, обавезна је она сама да се, уз помоћ свештеника и других хришћана, упозна са тајнама Vere, да се искрено покаје за свој дотадањи живот и тек онда да приступи светом крштењу. Ако ли тако не уради, вода ће га примити, али се Дух Божији неће уселити у њега. Што значи: и даље ће остати роб духа лажи, духа идолопослужења, духа лакомости и сваке нечистоте. Право Крштење је остварено кроз потпуно **погружење**; тела у воду, а душе у тајну новог бесмртног живота у Христу Исусу Господу нашем, силом Духа Светога. Зато га је Господ и назвао "крштењем водом и Духом". Грех је вршити Крштење само кропљењем и крштавати оне који се нису истински припремили вером и покајањем.

Шта се догодило на Педесетницу (Тројичин дан, Духов дан)?

После Вознесења Христовог, Апостоли су се вратили у град Јерусалим и ту сви једнодушно били стално на молитви, заједно са побожним женама и Маријом матером Исусовом и Његовом браћом, синовима праведног Јосифа из првог брака. Кад се навршило педесет дана од Христовог васкрсења, док су они били једнодушно у молитви, изненада је настала хука са неба, као дување силног ветра, и испунила цео дом где су они седели. И заблистали су им над главама раздвојени језици као огњени, и спустили се на сваког од њих појединачно. Тако су се они испунили Духа Светога и просвећени Њиме, почели да проповедају васкрслог и вознесеног Христа, на разним језицима. Тако се испунило обећање Христово, да их неће оставити сироте, него ће им послати Духа Утешитеља, који ће их упутити у сваку истину. Зато се овај дан зове и *Духов дан*. Зове се и *Тројичин дан*, јер је то био врхунац откривења Свете Тројице, Оца и Сина и Духа Светога. До тада се није јасно знало да је и Дух Свети - Бог, као Отац и Син.

Духов дан је и дан пуног рођења Христове Цркве. Од тога дана су Апостоли, испуњени силом Духа Светога, кренули по целој свету да проповедају Еванђеље Христово свима људима и свима створењима. Од тада је и живот Цркве - непрестана Педесетница, тј. изливање Духа Светога на сва створења. Од тада и сваки хришћанин доживљава своју Педесетницу кроз свету Тајну Миропомазанја. Новокрштени прима кроз помазање Светим Мирисом благодатне дарове: прима *"Печат дара Духа Светога"*, као и свети Апостоли на Духов дан. Само они који су се крстили и миропомазали могу примити Свето Причешће и остале Свете Тајне; само такви могу живети истинским духовним животом и достићи меру раста висине Христове.

Ко је описао Христов земаљски живот?

Описали су га четири Евангелиста: Матеј, Марко, Лука и Јован.

Црква у историји

Шта је Црква и која су њена својства?

Црква је свеобухватна Тајна света и живота. По речима св. Григорија Нисијског, већ је стварање света био тајанствени почетак стварања Цркве; дејством и присуством у њему вечног Слова (Смисла) Божијег. То дејство и присуство још је израженије у настанку човека као словесног (смисаоног) бића, силом Духа Божијег; такође у сталном Божанском Промислу о човеку и свету, нарочито о Изабраном народу Божијем. Када је пак дошла пунота времена, посла Бог то вечно Слово своје, Сина свога Јединородног, да преко Њега и у Њему подари свету и човеку спасење, савршенство и Пуноту живота. Његовим оваплоћењем и целокупним богочовечанским делом коначно је обликована и утемељена Црква Божија. Она је његово Тело а он њена вечна Глава. И као што је Света Тројица један Бог, и један је Исус Христос Спаситељ наш, тако је и Црква Божја једна, света, саборна и апостолска. Све твари и сва бића призвани су да уђу у ту једну Цркву, да њоме и у њој истински "узростамо у Онога који је Глава - Христос" (Еф. 4,15).

Како почиње историја Новозаветне Цркве?

Историја Цркве Божије почиње проповедањем и страдањем Апостола. Њене прве свете странице су описане у *"Делима Апостолским"* (написао их је свети Евангелист Лука, који је био и први иконописац - насликао је икону Мајке Божије са Богодететом Исусом). У Делима Апостолским је описано и мучеништво за Христа Св. Архиђакона Стефана и Апостола Јакова, Брата Јована Богослова. Од тада па до данас и до краја века и света, мученичка крв је била и остала семе за нове хришћане. Започета силаском Духа Светога и делима Апостола, историја Цркве се наставља забележена у безбројним житијама о подвизима Светих и Мученика кроз векове. Историја Цркве и Еванђеље Христово се и данас пишу, и писаће се непрекидно до краја света и века. Али не пером и мастилом, него дејством Духа Светога, који обједињава вером, подвизима и саможртвовањем препорођене и просвећене душе.

Поред "Дела Апостолских", где су још описани проповед, дела и учење Светих Апостола, као и оснивање првих хришћанских Општина?

О свему томе нам сведоче Посланице Светих Апостола, особито четрнаест посланица Апостола Павла; он је прво био гонитељ хришћана, а пошто му се Христос Господ јавио на путу за Дамаск - један од највећих благовесника истине Христове свих времена. Дивне Посланице су нам оставили и Апостол Петар (две), Апостол Јован (три Посланице и Откривење Јованово) и Апостоли Јуда и Јаков. Све те Посланице су органски део Новог завета и продужење четири Еванђеља, у којима је описан живот Господа Христа.

Ко је продужио проповед и дело Светих Апостола у свету?

Продужили су њихови наследници: Епископи, презвитери (свештеници) и ђакони. Где год су оснивали нове црквене Заједнице, Апостоли су рукополагали Епископе за своје наследнике, а ови доцније за помоћнике себи презвитере и ђаконе. То је црквена јерархија. Она води порекло од самога Господа Христа и од Светога Духа који је сишао на Апостоле. Апостоли су предали својим наследницима оно што су примили од Господа: исту веру, исто Крштење, исте Свете Тајне, исти живот по Богу. Њихови наследници су то предавали кроз полагање руку (кроз **Свету Тајну Свештенства**) својим наследницима, а ови опет својим, и тако се кроз то непрекидно наслеђе, **апостолско прејемство** продужава до данас, и продужаваће се до свршетка века. Свештенство проповеда, чува православну веру и врши Свете Тајне; без њега не може бити Цркве, јер без њега Црква не би могла обављати своју спасоносну службу.

Апостолско проповедање Христа и њихово свето дело продужују и сви хришћани. Сви хришћани су позвани да буду апостоли Христови, да буду со и светлост свету; да буду сведоци Христови - речју, делима, а ако затреба и мученичком крвљу. Јер Народ Божији је чувар вере православне ако би висока јерархија затајила.

Избор и посвећење у православну јерархију иде одозго, са неба. Лично Христос је изабрао дванаест Апостола. Они су, касније, изабирали прве епископе, а епископски сабори су изабрали нове епископе. У ствари, Христос Духом Светим и даље позива у апостолску службу Своје изабранике - преко Архијерејских сабора. Значи, Православна Црква је Јединоначалије Свете Тројице, Божије Царство на Земљи. Али напомнимо одмах још ово: наш Цар и Бог, Исус Христос, био је на Земљи радник, дрводеља. Он је дошао са неба да нас ослободи од свих комплекса: најужаснијег комплекса страха од смрти, Својим васкрсењем, као и најсмешнијег комплекса школских диплома, Својим указивањем љубави према свима, јер сваки човек је незаменљив *уникат*, без обзира на степен образовања или необразовања.

Супротно од Цркве православне, избор у демократијама иде одоздо, од већине гласача. Маса бира свог делегата и уздиже га у фотељу парламента или у владу.

Шта је Света Тајна Покајања (Исповести)?

Свештеници су добили и дар да лече вернике који болују од гриже савести и кају се пред Богом и пред Ангелима. Покајање је света тајна у којој хришћанин исповеда своје грехове пред свештеником, и преко њега добија невидиви опроштај грехова од самога Господа Исуса Христа, од саме Цркве, јер је сваки грех - грех против Бога, против Цркве, против људи и свих створења. Без исповести нема правог покајања, а без покајања нема спасења. Тајну Покајања је установио Господ после Васкрсења, кад је рекао ученицима: *"Примите Духа Светога. Којима отпустите грехе, отпустиће им се; и којима задржите, задржаће се"*. Ту се опраштају греси учињени после Крштења.

Господ је дао својим Ученицима и њиховим наследницима благодат опраштања и исцељивања душевних и телесних немоћи и у **Светој Тајни Јелеосвећења** (Свештања масла). Још су Апостоли, по заповести Христовој, *"мазали уљем болеснике и исцељивали их"*. Тако ради Црква и до данас: свештеници читају молитве и одломке из Новог завета, благосиљају уље и њиме помазују седам пута болесника у име Господње, и Господ га исцељује од душевне немоћи - греха, а и од телесне болести, по мери вере и усрдности молитве.

Да ли је Господ предао преко Апостола својој Цркви још неке Свете Тајне?

Обично кажемо да у Цркви има седам Светих Тајни, јер број седам означава савршенство. Међутим, у Цркви су безбројне свете тајне; све је у њој Света Тајна, цео њен благодатни богочовечански живот. И освећење водице је Света Тајна, и монашење и освећење храма или иконе; и освећење домова, и бунара и освећење сваке ствари. И свака молитва је Света Тајна јер њоме силази на нас и на наше дарове и на створења иста Божја Сила, иста благодат Духа Светога. Сваки, и нечујни, призив Духа Светога и сусрет са Њим, прераста и претвара се у Свету Тајну општења са Христом, који је неописива и неизрецива Светајна живота и свемира.

Шта је Свето Предање?

Апостоли нису све записали што је Господ говорио. Јер, по речима вољеног Христовог ученика Евангелиста Јована, кад би се све записало што је Исус учинио, ни у цео свет не би могле стати написане књиге. Многе ствари и тајне Апостоли су усмено предали и сачували, а то се као Свето Предање преносило усмено са поколења на поколење. Тако је на пример сачуван обичај окретања према истоку за време молитве, знак крста, поштовања икона и сл. Свето писмо је записано, а Свето Предање незаписано Свето Откривење. Свето Предање је присуство Духа Светога у свима поколењима православних, до краја света и века, без обзира на њихов број; оно је плод тајанствене сарадње Духа Светога са духоносним људима. То живо и животворно Свето Предање, које собом обухвата и писану Божју реч и незаписано искуство светих људи, особито је посведочено у делима Светих Отаца. Цркве, црквеним канонским Правилима, одлукама Васељенских сабора и њима потврђених, помесних сабора Цркве.

Ко су били први гонитељи хришћана?

То су били јеврејски првосвештеници и кнезови који нису поверовали у Христа као Бога и Господа и обећаног Спаситеља. Ускоро су хришћане почели да гоне и многобошци на челу са римским царевима. Римски цареви су захтевали од хришћана да се клањају многим боговима, а и њима самим као божанствима. Хришћани се нису хтели клањати никоме другоме сем Христу, једином истинитом Богу. Зато су они били бацани пред звери, мучени, разапињани- и убијани. То страшно гоњење хришћана трајало је све до св. цара Константина који је Миланским едиктом прогласио слободу хришћанске вере (313 г.). Тада почиње

нови хиљадугодишњи период живота Цркве Христове. Име Христово се проповеда и на Истоку и на Западу и на Северу и на Југу. Многи народи су у том периоду примили хришћанску веру. Црква је, и поред унутрашњих и спољашњих тешкоћа, које никад нису престајале, уродила дивним плодовима и обогатила Царство небеско безбројним светитељима, подвижницима, мученицима, дивним књижевним делима, величанственим храмовима, иконама и фрескама.

Шта су Васељенски сабори?

То су скупови Светих Отаца и учених богослова из целог хришћанског света, на којима се расправљало о основним питањима вере и црквеног живота. Свети Оци, епископи Цркве, на тим Саборима су бранили православну веру од јеретичких заблуда и лажних учења. Кад је престало спољашње гоњење Цркве, онда су се појавили унутрашњи непријатељи вере, лажни учитељи (звани јеретици), који су покушавали да разоре једину, свету, саборну и апостолску Цркву и пуноту истине у њој. Црква је такве на Васељенским саборима осудила. Поред тих свеопштих Сабора било је и Помесних сабора. Њих су сазивале поједине помесне Цркве. Одлуке многих од тих Сабора касније су признате на Васељенским саборима као општеважеће за целу Цркву. Васељенски сабори су били и остали највиша власт у Православној цркви.

Који је први Сабор у историји Цркве?

Први Сабор је сазван још у апостолско време у светом граду Јерусалиму (51. г.). Он се зове *Апостолски сабор*. На том сабору, надахнути Духом Светим, Апостоли су донели одлуку да обрезане није обавезно за оне који из многобоштва долазе да се крсте. Од њих се тражи да се чувају само од идолских жртава, од блуда, да не једу месо удављених животиња и животињску крв. Одлука Апостолског сабора почиње речима: *"Изволи се Духу Светоме и нама ..."* То значи да је Црква непогрешива само онда када је верна Духу Светоме и када саборно доноси своје одлуке.

Колико је било Васељенских сабора и које су одлуке донели?

Било је седам Васељенских сабора, а Помесних много више, и то до најновијих времена (одлуке неких од Помесних сабора, и ранијих и новијих, имају васељенски значај, самим тим што их је цела Православна црква прихватила као своје). На *Првом* и *Другом васељенском сабору*, сазваним у Никеји (325) и Цариграду (381), Свети Оци су борећи се против Арија и духобораца, саставили сажето *Исповедање вере*, звано *Символ вере*, који и данас читамо и певамо на свакој Св. Литургији.

На Трећем васељенском сабору (431. г. у Ефесу) Свети Оци су посведочили да је Пресвета Дева Марија заиста *Богородица*, јер је *Бога родила* у човечанском телу. Они, заједно са светим Апостолима и свима Светима, исповедају једног и истог Христа, Сина Божијег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова, а од Духа Светог и Пресвете Деве у времену.

На Четвртој (451), Петом (553) и Шестом васељенском сабору (680) богомудри Оци бране од монофизита и монотелита и посведочују исто оно што и сви претходни Сабори: да је Богочовек, савршени Бог и савршени човек, у два природна и са две воље и енергије, божанском и човечанском. То се види у Гетсиманској грани, где се Христос потресно моли: "Оче, ако је могуће да ме мимоиђе Чаша ова" ... Ту је дошла до израза и човечанска воља у Христу. Јер по својој вољи човек, природно, не жели да умре.

Седми васељенски сабор (787) потврђује исту ту истину о Господу Христу и Његовом оваплоћењу (учовечењу), али овога пута кроз одбрану поштовања светих Икона: прво Његове Иконе, па онда и осталих икона: Богородице, Ангела и свих Светих. Иконоборци су, на име, тврдили да је поштовање икона - повратак у идолопоклонство. Међутим, Свети Оци су објаснили и показали да се хришћани не клањају дрвету на коме су иконе насликане. Они преко иконе изражавају своје поштовање и љубав према *прволику*, према ономе ко је на њима насликан. Иконе су Еванђеље у бојама, веронаука за очи. Њима се освећује човеково око и открива Лепота Божјег лика. Оне су, и то је најважније, сведочанство да је Бог заиста постао човек, да би човек могао да се спасе од ђавола, греха и смрти и да, најзад, постане Бог по благодати. Поштујући и целивајући свете иконе ми одајемо преко њих поштовање Христу и Светима у којима обитава Бог. Тако на иконама ми видимо колико је "Диван Бог у светима својим." Иконе су застава Православне цркве, знак препознавања међу свим неправославним хришћанима и верама. Зато они који не поштују свете Иконе, показују да не знају дух Светог писма и да, скривено или јавно, не верују да је Бог постао човек. Но иконе не могу и не смеју бити сликане било како: оне треба да буду сликане у духу Еванђеља и сагласно многовековном искуству светих иконописаца православне Цркве (потврђеном и разрађеном у православној Византији, у Србији Немањића, у православној Русији и другде.).

Да ли је било још Васељенских сабора?

Многи прихватају, и не без разлога, као *Васељенски и Сабор одржан у Цариграду за време св. Фотија, патријарха цариградског* (867. г.) на коме је осуђено западно лажно учење, унесено и у Символ вере да Свети Дух исходи од Оца "и од Сина" (*Филиокве*). Тај додатак, доцније, постао је један од главних разлога да се Римокатоличка црква одвојила од једине, свете, саборне и апостолске Цркве православне.

Васељенског карактера су и одлуке исихастичког Сабора одржаног такође у Цариграду (1351. г.). На том Сабору је узето у заштиту богонадахнуто учење Цркве о вечној Таворској светлости, тј. о вечним божанским енергијама, којима је Тројичин Бог стварно присутан у историји света и човека. Штитећи праву веру од јеретика варламита, и сведочећи истинитост разлике између божанске суштине и божанске енергије, Оци овог Сабора, на челу са св. Григоријем Паламом, бранили су цело Откривење и вековно благодатно искуство Цркве као и могућност стварног општења између Бога и човека. Кроз то су бранили једину наду за човека и

могућност његовог бескрајног узрастања, вечном и нествореном благодаћу Божјом. Одлуке овог Сабора као да су врхунац и закључак одлука свих дотадањих Васељенских и Помесних сабора. Оне јасно откривају вечне темеље и вечне хоризонте створеном свету и човеку за нестворену лепоту у Цркви, као богочовечанској и духоносној радионици спасења и обожења и таворског преображења.

Зашто Црква може бити само једна?

Јединство Цркве неминовно следи из јединства Личности Богочовека Христа, као њене Главе. Црква је Тело Христово а оно може бити само једно и недељиво. Сви њени чланови, обухваћени једном истом благодаћу Светога Духа кроз Свете Тајне и свете врлине у органско јединство, сачињавају једно Тело, и исповедају једну веру, која их зближава међусобно и са Пресветом Тројицом. Отуда је раздељење Цркве ствар немогућа. Раздељења Цркве никада није било, нити га може бити, а бивала су и биваће одвајања од Цркве. Од једне једине нераздељиве Цркве Христове у разна времена одвојили су се и отпали разни јеретици и расколници, и тиме су престали да буду чланови Цркве. Тако су најпре отпали гностици, па следбеници јеретика Арија, па духоборци, па монофизити, па иконоборци, па варламита, месалианци и многи други.

Кад се одвојила Римска патријаршија од Православне цркве и зашто?

До одвајања Римске патријаршије од Православне цркве дошло је у XI веку (1054. г.). До тада је не само Исток него и Запад припадао јединој, светој, саборној и апостолској Цркви Христовој. Разлог за одвајање Римског патријарха је било увођење разних новотарија на Западу у учење нераздељене Цркве (*Филиокве*, апсолутни папски примат и непогрешивост папе, инквизиција и индулгенције, тварна благодат, чистишће, укидање Епиклезе (призива Светог Духа на Литургији, касније - увођење нових неправославних догмата о Богородици, укидање поста итд.).

У XVI веку су се од Римокатолицизма одвојили *Протестанти*, који су се временом распадали у бројне црквене заједнице и секте.

Јаз између Православља и латинског Запада особито се продубио после доласка крсташа на Исток, почетком XIII века и оснивања Латинског царства у Цариграду (1204. г.). Западни освајачи су многе светиње на Истоку оскрнавили, чак су погазили и наше Свето Причешће у Путиру, и тада се охладила вековна узајамна братска љубав као веза јединства.

Који су били главни центри хришћанске васељене у току првог миленијума историје Цркве?

То су биле оне помесне Цркве које су Апостоли основали. Најзначајније међу њима биле су следеће: Јерусалимска и Александријска, Антиохијска и Римска и

Цариградска Апостолска столица. Дуго времена је Римски епископ имао првенство части међу свима осталим Црквама. Но када се Римска патријаршија одвојила, четири нераздвојиве православне Патријаршије родиле су нове православне помесне Цркве. Од времена цара Константина особити значај је стекла Цариградска црква, зато што је Цариград био престоница великог РOMEјско - византијског царства. Цариград је временом духовно родио и просветио светлошћу Еванђеља многе околне народе, особито словенске.

Ко су били света браћа Кирило и Методије?

Они су били словенски учитељи и просветитељи. Упутио их је Моравском кнезу Растиславу св. патријарх Фотије цариградски да проповедају Еванђеље Словенима. Они су створили словенску азбуку и преводили Еванђеље и друге Свете списе на словенски језик. Прогонили су их немачки латински свештеници који су тврдили да се Еванђеље може проповедати само на јеврејском, грчком и латинском. Њихови протерани ученици су основали у Охриду духовни центар и школу, одакле се проширила хришћанска просвета на све словенске народе. Најзначајнији ученици Св. браће били су такозвани Петочисленици: св. Климент Охридски и Наум, Сава, Горазд и Ангеларије.

Кад су Срби примили веру православну?

Примили су је за време кнеза Мутимира (867. г.). За време кнеза Мутимира је било прво покрштавање Срба. Потом су велики просветитељски утицај на Србе извршили св. Кирило и Методије и њихови ученици. Први мученик из нашег рода био је св. краљ Јован Владимир чије мошти почивају у Елбасану (Албанија).

Ко је продужио дело Св. браће и њихових ученика?

Њихово дело су продужили тројица неустрашивих пустињака: преподобни Јован Рилски, Гаврило Лесновски, Прохор Пчињски, а после њих и преподобни Јоаким Осоговски. Они су својим делом и животом утврђивали веру православну како код Срба и Бугара, тако и код других балканских племена.

Ко су монаси и каква је била њихова улога у историји Цркве?

Монаси су људи који се одричу свега пролазнога ради Христа и Царства небескога и труде се да буду верни Христу до смрти. Први девственици и заштитници девственика били су св. Јован Крститељ, Пресвета Дева Марија, св. Евангелист Јован и Апостол Павле. Девственика је било увек у Цркви. Они су давали и дају *завет послушности, девствености и сиромаштва*. Велики број девственика и девственица (монаха и монахиња, калуђера и калуђерица), појавио се у IV веку, прво на Истоку, а онда по свима крајевима до којих је било допрло Хришћанство. Чувени су били монашки центри у Египатској пустињи, у Палестини, на Синају, у јужној Италији, Галији (данашња Француска). Из тих центара су се они ширили на Истоку до Индије, на Западу до Британских острва, на северу до Леденог мора. Из

них су изашли велики Учитељи и Просветитељи цркве: Преподобни Антоније и Пахомије Велики, св. Фрументије просветитељ Етиопије, св. Нина просветитељка Грузије, св. Албан просветитељ Британије, св. Мартин Туронски заштитник Француске, св. Кирило и Методије просветитељи Словена и многи други.

Шта је Света Гора?

Света Гора је полуострво у данашњој Грчкој, где више од хиљаду година живе монаси испосници, у заједничким општежићима и усамљеничким колибама. Она се назива и "Врт Богородице": по предању ово место је благословила сама Богородица да на њему живе слични њој девственици. Света Гора је огњиште врлина и подвига и неугасиви светионик вере православне. Први велики пустињак у Светој гори био је преподобни Петар Атонски, а први оснивач општежитељног манастира Велике Лавре - преподобни Атанасије Атонски. После тог манастира, на Светој Гори је никло још двадесет великих манастира, међу којима поред грчких постоје и грузијски, руски, српски, бугарски и румунски манастири. У њима су се подвизавали људи разних народности, од којих су многи доцније постајали Апостоли и просветитељи својих народа (Преподобни Георгије и Јован оснивачи Иверског манастира - Грузина, Антоније и Теодосије Печерски Руса, Свети Симеон и Сава - Срба, преподобни Никодим Тисмански - Румуна, у новије време равноапостолни Косма Етолски - Грка итд.).

Ко су Исихасти (Тиховатељи)?

То су ревнитељи вере који су се трудили и који се труде да испуне еванђелску заповест: *"Молише се непрестано"*. Новозаветни исихасти (молитвени тиховатељи) сматрају за свог првог учитеља старозаветног Пророка Илију. Као проповедник непрестане молитве у Новом завету нарочито се истакао Апостол Павле. Он говори о молитви у свим видовима, али посебно и о *непрестаном призивању Имена Исусова*, пред којим има да се поклони свако колено и на небу и на земљи (Филипљанима, глава 2, стих 10). Од тог времена па кроз сву историју Цркве било је хришћана који су се трудили да све своје бриге саберу у једну једину бригу: како ће угодити Господу и непрестано живети заједно са њим. Врхунац тога труда је постизање непрестане молитве, сагласно речима св. Григорија Богослова: "Богу се треба више молити него дисати". А тај свети посао је уметност над уметностима, и захтева најпре испуњавање свих заповести Божјих. Таквих светих молитвеника је било особито међу пустињацима у Египту, на Синају, у Палестини, у Светој Гори, али и међу најпростијим верницима у свету. Велики проповедник исихазма је био св. Јован Лествичник (VII век); чувени молитвени тиховатељ у XI веку је био преподобни Симеон Нови Богослов. Нарочито су постали познати исихасти XVI века, међу којима су најчувенији преподобни Григорије Синаит и св. Григорије Палама. У то време су многи исихасти, ученици ове двојице, живели и подвизавали се и у Србији (преподобни Ромило Раванички, преподобни Григорије Горњачки и многи други знани и незнани испосници и молитвеници, звани "Синаити"). Велики исихаста прошлог века био је преподобни Серафим Саровски. Као прави исихасти

по начину живота су били код нас у наше време преподобна Стефанида са Косова, о. Георгије Светогорац, родом из Херцеговине, о. Јустин Ћелијски.

Најомиљенија молитва исихаста свих времена била је молитва Господу Исусу: "*Госпoде Исусе Христe, Сине Божији, помилуј ме грешнога (грешну)*". Она се зове и "молитва ума" или "молитва срца", јер се непрестано понавља у уму и у срцу. Преподобни Јован Лествичник саветује: "Непрестано помињање и мисао на Исуса нека се сједини са твојим дисањем и онда ћеш јасно осетити корист од молитвеног тиховања". Дивне поуке о молитви Господу Исусу садржи књига "*Казивања једног боготражитеља своје духовном. оцу*".

Ко је био први архиепископ и највећи просветитељ српски?

То је био Свети Сава, син великог жупана Србије, Симеона Немање. Пре монашења Свети Сава се звао Растко Немањић. Као младић побегао је у Свету Гору и постао монах светогорац са именом Сава. Много се молио и учио од светогорских калуђера мудрост духовну и ревност апостолску. Зато га је Бог удостојио да постане духовни Отац и просветитељ свих Срба и први поглавар Православне цркве у Србији.

Ко је био Стефан Немања?

Немања је оснивач уједињене Српске државе. Пред крај живота свог, он се одрекао престола и круне, замонашио се, добивши име Симеон, и затим повукао у Свету Гору код сина монаха Саве. Он је подигао манастир Студеницу, а потом у Светој Гори са Светим Савом - *манастир Хиландар*. Хиландар је у Средњем веку био највиша духовна школа и расадник великих светитеља и просветитеља српских, књижевника, уметника, преводаца и преписивача.

После смрти преподобног Симеона (1200. г.) из његових моштију (нетрулежног тела) потекло је свето миро (мирисно уље), зато се он назива *преподобни Симеон Мироточиви*. Његово тело је Свети Сава пренео из Хиландара у Студеницу и над њим измирио завађену браћу краља Стефана Првовенчаног и Вукана, Свети Симеон и Сава су родоначелници светородне династије Немањића која је све земље српске принела једном заувек Христу Богу на дар и украсила их дивним манастирима и величанственим храмовима.

Где је умро Свети Сава?

После другог поклоњења Светим местима и Гробу Господњем у Јерусалиму, Свети Сава је посетио бугарског цара у граду Трнову. Помогао је православним Бугарима да обнове своју Патријаршију. Умро је ту у Трнову 12. јануара (по неким 13. или 14. јануара) 1236. године. Наследник Светог Саве, архиепископ Арсеније Сремац, и српски краљ Владислав пренели су тело Светог Саве из Бугарске у Србију, и сахранили га у манастиру Милешеви. Види се да је Свети Сава водио духовну бригу као прави Апостол Христов, и о другим народима и Црквама, не само о

Српској цркви и народу. Зато га са правом сви православни поштују као равноапостолског Учитеља и Просветитеља.

Шта је било са моштима светог Саве?

Турчин Синан - паша, љутит на Србе који су се дигли на устанак против Турака, наредио је да се чудотворне мошти Светог Саве пренесу из манастира Милешеве у Београд и да се спале на Врачару. То је било 1594. године. На Врачару, месту спаљивања моштију Светог Саве, у његов спомен подигнут је мали храм. На истом месту започет је и нови величанствени храм Светом Сави на част а Богу на славу, који још чека на довршење. Ове недовршене зидине зјапиле су као зид плача Србије православне, али то су и неразориви темељи наше наде за будућа лепша поколења. Ово место је свето, јер оно чува пепео од спаљених моштију Светог Саве.

Када је основана прва Српска патријаршија?

Основана је 1346. године. Цар Душан је сазвао у Скопљу, тадањој престоници Српске царевине, сабор свих српских епископа. На том Сабору Српска архиепископија је подигнута на степен Патријаршије. Први српски патријарх је био свети Јоаникије. Његове свете мошти се налазе у манастиру Пећке патријаршије.

Шта је то Косовски завет?

У битки на Косову против Турака (1389. г.) великомученик цар Лазар, заједно са својом христољубивом војском, определио се за Царство небеско, уместо пролазног земаљског царства. *"Умримо са Христом, да бисмо вечно живели"*, поручује он својим војницима. Јер *"земаљско је за малена царство, а небеско увек и довека"*. То косовско опредељење и тај *Завет*, то је савез који је Српски народ склопио са Богом - и запечатио га мученичком крвљу. На Косову је Српски народ гласао душом својом за Царство небеско, и то је било и остало његово једино право опредељење. Одонда сви Срби верни том Завету, постају *народ Божији - Христов* новозаветни народ, небеска Србија, саставни део Новог Израила Божијега.

Ко су били Новомученици?

То су сви они многобројни хришћани који су у време Турског ропства од пада Цариграда (1453. г.) пролили своју мученичку крв за Христа Господа и Његово Царство небеско. Много је било таквих Новомученика и међу православним Србима. Најпознатији међу њима су: св. Ђорђе Кратовац, св. Злата Мегленска, св. Игуман Паисије и Ђакон Авакум. Ова последња двојица, заједно са другим мученицима, набијени су на колац код Стамбол - капије у Београду (1814. г.).

Зашто је свети мученик Авакум београдски певао - идући на губилиште ову песму: "Нема лепше вере од хришћанске Срб је Христов - радује се смрти!?"

Зато што се православни хришћани не плаше смрти. Они верују да је Христос васкрсао и да је душа вером бесмртна, тако да мучитељи могу убити само тело, али не и душу. Ако неко јуначки умре за Христа и веру православну, Христос му овенчава душу мученичким венцем у Царству небеском, припремајући и његовом телу васкрсење и живот вечни. Такву неустрашиву веру имали су и првомученик архиђакон Стефан и српски цар Лазар и његови витезови у битки на Косову, као и други безбројни јунаци вере широм целог света, до данас. Песма Ђакона Авакума је песма свих правих хришћана свих времена, до краја века и света.

Ко су били Кољивари (Добротољупци)?

То је био духовни препородитељски покрет, настао у Светој Гори Атонској, као свети изданак светих монаха исихаста. Овај покрет се појавио крајем XVIII и почетком XIX века. На челу овог покрета су били св. Макарије Коринтски, преподобни Никодим Светогорац, преподобни Атанасије Пароски и др. Они су тражили верност Светом Предању Цркве, обнову духовног живота, повратак Светим Оцима. Захтевали су, сагласно вековној пракси Цркве, да се народ чешће причешћује Телом и Крвљу Христовом, не само једном или четири пута годишње, како се то, нажалост, још тада било одомаћило међу православним хришћанима. Св. Никодим Светогорац је објавио по први пут књигу *"Добротољубље"* у којој су сабрани најодабранији духовни текстови Светих Отаца и подвижника Цркве. У њима нам се откривају најдубље тајне духовног и молитвеног живота и указује на прави пут духовног усавршавања, ослобађањем од страсти и стицањем светих врлина. Преподобни Паисије Величковски, и сам једно време светогорац, превео је *"Добротољубље"* и на словенски језик. После одласка са Свете Горе преподобни Паисије је окупио око себе у манастиру Њамцу (Румунија) хиљаду монаха. Тако је овај покрет извршио велики духовни утицај на православне Румуне, а преко ученика Паисијевих и *"Добротољубља"* и на целу православну Русију прошлога века. Кољивари су унели у православни народ и многа друга дела Светих Отаца.

Кољиваре су тако назвали њихови противници по кољивима за мртве, јер су се они строго држали древног црквеног правила да се парастоси за мртве могу вршити само суботом, а не и недељом, која је Дан радости и Васкрсења Христовог. Хришћани сваке недеље сведоче Светом Литургијом и својом заједничком радошћу, Христово Васкрсење и та радост Празника над празницима не сме бити ничим помрачена. Иначе, ако тога дана хришћани тугују, како ће свет поверовати да је Христос заиста васкрсао? А хришћани су, још од времена жена Мироносица, до краја века и света, пре свега и изнад свега - сведоци Васкрсења Христовог. Јер, по речима светог Апостола Павла: *"Ако Христос не васкрсе, узалудна је проповед наша, узалудна и вера наша"*.

Преподобни Серафим Саровски, велико светило Цркве православне у Русији прошлог века, који посредно припада истом овом препородитељском покрету, испуњен Духом Светим и васкрсном радошћу, имао је само један поздрав за све своје посетиоце, у свако доба дана и ноћи: *"Христос васкресе, радости моја!"*

Какво је стање у Српској цркви после Косовске битке?

После Косовске битке стање српског народа и Цркве је веома тешко, као и код осталих балканских православних народа. Но, и поред тих тешкоћа дошло је до дивног препорода у Србији светих владара из дома Лазаревића и Бранковића, трагичних наследника династије Немањића. После пада Деспотовине (1459.) Српска црква је потпала под Охридску архиепископију на челу које су били Грци и Фанара. Тек је патријарх Макарије Соколовић (брат великог везира Мехмеда Соколовића) успео да обнови независност Пећке патријаршије (1557. г.). Тада је Пећка патријаршија сјединила духовно све православне Србе од Скопља и Црне Горе до Војводине, Славоније, Хрватске и Далмације. Касније су Срби, под Аустријом, после великих сеоба, имали Карловачку митрополију, а Срби под Турском пећког патријарха. Пошто су Срби били непокорни и дизали устанке, Турци су укинули Пећку патријаршију (1766. г.). Српска црква је ушла тада поново у састав Цариградске патријаршије, осим Црногорског митрополита и Карловачке митрополије. То стање је трајало у Србији све до ослобођења од Турака под Карађорђем и кнезом Милошем Обреновићем.

Када је поново васпостављена Српска патријаршија?

Обновљена је године 1920. када су се у оквиру југословенске државе ујединиле све раскомадане области Православне српске Цркве. Први патријарх обновљене Српске патријаршије постао је Митрополит Србије Димитрије. Њега је наследио патријарх Варанава. После њега је дошао патријарх Гаврило, кога су у току рата затворили Немци, а крај рата је дочекао у злогласном логору Дахау, заједно са Српским Златоустом Владиком Николајем. Патријарха Гаврила је наследио (1950. г.) патријарх Викентије, Викентија Герман (1958), а Германа патријарх Павле 1990.

Откуда Крсна слава код Срба и који је њен смисао?

Неки мисле да је Крсна слава код Срба настала из старословенског поштовања предака. Други везују њен настанак за дан крштења појединца или породица: Светитеља тога дана они су узимали за свога заштитника.

Не превиђајући важност поштовања предака и дана крштења ми данас јасно знамо да је Слава код Срба израсла из Св. Литургије и светогорског обичаја благосиљања Хлеба (артоса) на храмовне празнике. Као и много шта друго и Славу нам је подарила Света Гора преко Светог Саве и његових наследника. Као што на Св. Литургији приносимо Богу хлеб и вино, тако и на Слави. Она је приношење Богу на дар славског колача, вина, жита и свеће. Као што је Литургија ломљење Хлеба ради причешћа верних, тако се ломи и славски колач, прелива вином па се онда целива. При целивању свештеник изговара речи: **Христос посреди нас!** а чланови свечари одговарају: **Јесте и биће.** Тако нас славски колач подсећа на вечно Христово присуство међу нама и на Св. Причешће Њиме као Хлебом живота.

У славу Божју се такође приносе славско жито и свећа, као и у част прослављаног светитеља, уз то и за блажени покој наших у вери уснулих предака. Тако преко славског колача, жита, вина и свеће постајемо једно и заједно преци и потомци, живи и мртви, у Христу Исусу. Зато је за православне Србе Слава тако важна. Народ добро зна да где се угаси славска свећа, ту се гаси дом, нестаје и свето памћење, лично и породично и народно. А без њега нити је човек више човек, нити породица - света породица. Само слављењем Славе српски народ је прави - вечни Божији народ.

Православна црква данас

Поред Српске цркве, које још помесне Православне цркве постоје данас у свету?

Једина, света, саборна (католичанска) и апостолска Црква православна, присутна је данас на свима континентима и својим присуством и апостолским радом сведочи Еванђеље свима народима, испуњавајући тиме Христову заповест: *"Идите и научите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа..."*

Поред Српске цркве, данас постоје у свету још и ове помесне Православне цркве и патријаршије: Цариградска, Александријска, Антиохијска, Јерусалимска, Руска, Бугарска, Румунска, Грузинска, Кипарска, Албанска, Чехословачка, Пољска, Финска, Јапанска. Милиони и милиони православних верника који њима припадају верују у истог Бога Оца, Сина и Духа Светога, крштавају се онако како верују, труде се да живе онако како се крштавају; причешћују се Тела и Крви Христове на истој Тајној вечери са Апостолима, мученицима и светима свих времена, јер *"Исус Христос је исти, јуче, данас и довека"*. (Посланица Јеврејима, глава 13, стих 8). Сви су они чланови једног истог Тела Богочовека Христа, представљају један исти изабрани Народ Божији. У том изабраном Народу Божијем нема и не сме бити *"Јеврејина ни Јелина, роба ни слободњака, мушког ни женског, јер смо сви ми једно у Исусу Христу"* (Посланица Галатима, глава 3, стих 28).

Шта је то православна Дијаспора?

Реч "дијаспора" значи "расејање". Православну дијаспору (расејање) сачињавају они православни верници који су расејани, ближе или даље од својих матица помесних Цркава, по целој свету. Најбројнија православна дијаспора се налази данас на америчком континенту (око шест милиона православних хришћана). Бројна је дијаспора у земљама Западне Европе, Канаде, Африке, Азије и Аустралије. Међу православнима у дијаспори најбројнији су они руског, грчког и српског порекла. Српска црква има своје епархије, ван граница наше земље, у Румунији и Мађарској, Западној Европи, Америци и Аустралији; има по једну парохију чак и у Африци (Јоханесбург) и на Новом Зеланду.

Присуство православне дијаспоре утиче благотворно и на народе међу којима и са којима православни заједнички живе. Тако данас имамо многе Немце, Французе, Енглезе, Американце и др. који су пригрлили древну и вечно нову веру својих праотаца; јер и они су некад били православни, у границама Западне цркве, све до XI века. Тако, примајући Православље, они се у ствари само враћају себи самима, својој хиљадугодишњој православној прошлости, која је доцније била замрачена неправославним наносима.

Која је данас мисија Православне цркве у свету?

Мисија Цркве у савременом свету је истоветна са њеном исконском мисијом. Црква је позвана и данас као и увек, да чува чисту и неискварену веру Божијих Пророка, Апостола и Светаца; да сведочи њену Пуноћу Истине пред онима који су, из разних разлога, ту Пуноћу вере изгубили у мањем или већем степену; да иде међу све народе и све расе, крштавајући их у име Оца, Сина и Светога Духа, и учећи их да држе све оно што је Господ заповедио људима.

Да ли је Православна црква - мисионарска Црква?

Црква Христова је мисионарска по својој природи. Кад би престала да буде мисионарска, она би престала да буде Црква; *била би само по имену жива, а у ствари би била мртва* (Откривење Јованово, глава 3, стих 1). Призивање и послање Цркве је да стално позива на покајање све оне људе и народе који су већ примили Христову веру да би били "со земљи" и "светлост свету". То је њена унутарња мисија, која не сме никад да престане. Јер по речима самога Христа, *ако со обљутави, чиме ће се земља, тј. људи - осолити?* Христос позива све хришћане свих времена: *"Тако да засија светлост ваша пред људима, да би видели ваша добра дела и прославили Оца вашег који је на небесима"* (Еванђеље по Матеју, глава 5, стих 16).

Остварујући ту своју унутарњу мисију, Црква полаже сигурне темеље и својој спољашњој мисији, без које је такође Црква незамислива. Ту своју спољашњу мисију Црква остварује данас својим благодатним присуством у свету, својом дијаспором и својом проповедничком делатношћу међу свима народима, које још увек није просветлила светлост Христовог Еванђеља.

Да ли Православна црква има данас своје мисионаре међу некрштеним народима?

Велика је била мисионарска делатност Цркве Христове у првих десет векова њене историје; ништа мања није ни њена проповедничка делатност у овом другом миленијуму. Велику апостолску ревност у средњем веку показала је Византијска црква. Резултат те ревности било је, између осталог, покрштавање словенских народа. У новија времена ту апостолску улогу преузела је православна Русија. Она је дала велике Просветитеље. Да поменемо најпре св. Стефана Пермског просветитеља Пермске земље, зарасле у коров незнабоштва (XIV век). У

приближно исто време су проповедали Православље у Финској преподобни Сергије и Герман, оснивачи Валаамског манастира (Православна финска црква их има за своје заштитнике). У последњих неколико векова Руска црква је имала своје мисионаре у Сибиру и Кини, међу Ескимима (Алеутима) на далеком северу, и у Јапану. Најпознатији проповедници Еванђеља из овог времена су били св. Николај Касаткин, просветитељ Јапана и оснивач Јапанске цркве, и преподобни Герман Аласкински, који је живео и проповедао међу далеким Алеутима (XIX в.). Преподобни Герман је проглашен за просветитеља Аљаске и Америке (1970. г.).

Између два рата је и Српска црква имала своју мисију у Чехословачкој, на челу са Митрополитом Јосифом и Оцем Јустином (Поповићем). Резултат тог мисионарског рада је данашња Православна црква у Чехословачкој.

Црква православна има и данас своје Мисије и мисионаре у Кореји, као и у Африци - у Уганди, Кенији, Заиру, међу народима црне боје. На том благословеном послу се нарочито труде Грчка Црква и Александријска патријаршија, под чију духовну власт припада Афрички континент.

Сви православни хришћани су дужни да ревнују и да проповедају Име Христово, свуда и на сваком месту, речју, делом и животом. Ако сви нису у стању да иду у далеке земље да проповедају Христа онима који га нису упознали, за једно су сви способни: да се свакодневно моле Богу за све оне које је Бог одабрао да проносе славу Имена Његовог међу оне народе, који су још у тами незнања и чекају да их обасја светлост Еванђеља Христовог.

Молитвени живот Цркве и последњи дан

Шта је молитва?

Молитва је садржај живота и сав живот свих светих Анђела на небу, и свих Светитеља, праведника и хришћана уопште на земљи. Она је срце свих врлина, најпре вере. Без молитве нема праве љубави према Богу, нема ни праве љубави према људима. Без молитве нема правога богопознања и разумевања светих тајни вере православне, без ње не може бити ни правога познања света у коме живимо, ни људи са којима општимо. Зато је сав живот Цркве непрекидна молитва, непрекидно служење Богу, непрекидно богослужење. Све истине вере које смо досад изложили откривају се само молитвеном уму и чистом срцу. Ко са молитвом не приступа тајни Бога, тајни овог Божијег света и тајни живота, ништа неће разумети. Јер само молитва отвара очи ума и само се преко ње задобија од Бога светлост богопознања. Зато нам свети Апостол Павле и поручује: *"Молите се непрестано"*.

Шта је православно богослужење?

Богослужење то је Свето Еванђеље и усмено Предање православно - препевано у чудесне и животворне песме. Цели годишњи круг Црква је осветила и испунила богослужењем и Празницима. Празнујући Празнике и Светитеље ми молитвено и стварно доживљавамо њихову благодат и њихове свете врлине. Вера и живот по Богу најбоље се уче кроз богослужење. Свето писмо се најбоље разуме кад му се приступа са молитвом и у оквирима богослужења.

Која су стална свакидашња црквена богослужења?

Свакидашња црквена богослужења јесу: Девети час, Вечерње, Повечерје, Полуноћница, Јутрење заједно са првим часом, Трећи час и Шести час.

Које је најважније богослужење Цркве?

Најважније богослужење јесте *Света Литургија*. Она је срце и врхунац свих богослужења и свих Светих Тајни Цркве. Из ње све извире и њој се све враћа. Јер она изображава домострој спасења Божјег и дарује нам самога Господа, кроз Причешће Телом и Крвљу Његовом. Литургија се служи сваке недеље као дана Васкрсења Христовог, на све велике Празнике, Христове, Богородичне и Светитељске, а може да се служи (и служи се, особито у манастирима) и свакога дана. Литургију коју служимо у току целе године написао је св. Јован Златоусти. Постоји и Литургија св. Василија Великог (служи се десет пута годишње) и Литургија Пређеосвећених дарова (служи се само у току великог Ускршњег поста). На Литургији треба да учествују и да певају сви присутни хришћани.

Које Празнике хришћани празнују?

Православни хришћани празнују Празнике који су посвећени стварним догађајима у историји спасења. Они прослављају чудесна збивања везана за Личност и живот Господа Христа, врше спомен Архангела и Ангела, Пресвете Богородице и свих Светих који су својим делима и животом Бога прославили. Отуда постоје Господњи, Богородични и Светитељски празници.

Шта је лично молитвено правило?

Поред заједничких богослужења и Празника, на којима учествују сви православни хришћани, постоји и лично молитвено правило сваког појединца. То молитвено правило се састоји од *Јутарњих молитава*, које сваки хришћанин треба да чита пошто устане, и од *Вечерњих молитава*, које се читају пре спавања. Тако хришћанинов дан почиње молитвом и завршава се молитвом; тако он самог себе и сав живот свој приноси Христу Богу. Те молитве се налазе у *"Православном молитвенику"*. У "Православном молитвенику" се налази и *Молитвено правило* које сваки хришћанин треба да прочита *пре и после Светог Причешћа*. Ту су и друге молитве и *Акатисти* које ревноснији хришћани читају у току дана. У побожним српским породицама ово домаће молитвено правило читало се и чита заједнички, уз учешће родитеља и деце. Тако се дом хришћанинов претвара у "домаћу цркву".

Без чега се не може замислити дом православног хришћанина?

Православни дом је незамислив без *кандила*, које треба да гори обавезно уочи недеље и Празника; незамислив је и *без светих Икона*. Дом без икона је слеп, безличан, без прозора ка небу. Сваки дом треба да има најмање три иконе: Христа Спаситеља, Мајке Божије и икону своје Славе.

Без чега је још незамислив истински православног дом? - Незамислив је без *најсветије Књиге - Светог писма*, и *без "Православног молитвеника"*. Свето писмо је једини прави темељ хришћанских домова, јер оно је - Реч Божија, Хлеб живота. Зато га треба свакодневно читати и из њега се учити вољи Божијој и светим врлинама, које испуњавају душе и домове вером, надом и узајамном љубављу.

Шта су "Житија Светих"?

По речима богомудрог Оца Јустина, писца и преводиоца *Житија Светих* на српски, *Житија Светих* нису друго до живот Господа Христа, поновљен у сваком светитељу, у већој или мањој мери, у овом или оном облику. То је живот Господа Христа продужен кроз светитеље. *Житија* су продужетак Светог писма и Дела Апостолских. У њима је исто Еванђеље, исти живот, иста истина, иста љубав, иста вера, иста "Сила са висине", исти Бог и Господ. У њима су на конкретним примерима показани сигурни путеви спасења, преображења и сви начини на које људска природа савлађује разноврсне страсти и грехе. Зато, поред *Светог писма* и *Православног молитвеника*, православног хришћанин треба особито да проучавају *Житија Светих* и да се труде да се на њих угледају. (Поред 12 *томова Житија Светих о. Јустина Поповића*, постоје на српском и сажета *Житија Светих Владике Николаја*, под називом "*Охридски пролог*").

Откуда пост и чему он служи?

Хришћански пост води порекло од Господа Христа. Господ је и сам постио четрдесет дана, пре него што је почео да проповеда своју науку, као што је постио пре њега и Пророк Мојсеј и други Пророци. Постили су и Апостоли и сви православног хришћанин кроз векове. "*Пост је све Свете руководио у животу по Богу*", каже св. Василије Велики. Прва заповест Божија у Рају била је заповест о посту, тј. о уздржању. Отуда је и први човеков грех био грех против поста. Као што у греху учествује и душа и тело, потребно је да и у врлини и ослобођењу од греха учествују обоје. Циљ поста је очишћење тела, јачање воље, уздизање душе. Постећи, хришћанин се сећају непрестано Христових страдања за њихово спасење. Прави пост има две стране, телесну и духовну. Састоји се у уздржавању од мрсне хране и преизобилних јела, али првенствено у уздржавању од рђавих мисли, жеља и дела. Пост умножава љубав и молитву и спремност на вршење свих еванђелских врлина. Душа има два крила којима лети небу: пост и молитву. Он је лек за душевне и телесне болести и од сваког демонског дејства. Сам Спаситељ је рекао: "*Овај род се изгони само постом и молитвом*". Њим се душа и тело припремају да постану храм Духа Светога. Истински духовни живот је незамислив без поста.

Постоје вишедневни постови (Ускршњи, Петровски, Госпојински - уочи Велике Госпојине и Божићни) и *једнодневни* (сваке среде и петка сем разрешених седмица, Крстовдан уочи Богојављења, Усековање главе св. Јована Претече, Воздвиженије Часнога крста 14. септембра).

Зашто се Оченаш назива Молитвом Господњом?

Назива се Молитвом Господњом зато што је сам Господ научио Апостоле да се њоме моле. Господ је у њој, на тајанствен начин, сажео сву веру и све молитве. Зато са *Оченашем* треба устајати и легати, живети и умирати.

Молитва Господња

**Оче наш који си на небесима,
да је свето Име Твоје,
да дође Царство Твоје,
да буде воља Твоја и на земљи као и на небу;
Хлеб наш насушни дај нам данас;
и опрости нам дугове наше као што и ми
опраштамо дужницима својим;
и не уведи нас у искушење,
но избави нас од Нечастивога.
Јер је Твоје Царство и сила и слава Оца и
Сина и Светога Духа, сада и стално и у
векове векова. Амин. (Овај завршетак у цркви говори само свештеник).**

Шта значи "Хлеб насушни", или тачније "насуштни"?

Свети Кипријан под њим подразумева Хлеб "*надсуштински*", тј. најсуштинскији за хришћане, Хлеб без кога им нема вечног живота. То значи, да се овде првенствено мисли на Св. Причешће тј. на *Тело Христово*, као Хлеб живота. Значи, ми сваки дан молимо да се причестимо, а не просто да се наједемо обичног хлеба земаљског. Св. Јован Златоусти тумачи да "насушни" значи "потребни", свакидашњи хлеб, што опет указује да хришћани треба да буду испосници и подвижници. Ова два тумачења се не искључују, него узајамно допуњују. Ми прво иштемо, по заповести Христовој, Царство небеско које се налази у Телу Христовом, а кад нам Бог даје Хлеб небески, даће нам и овоземаљску храну, као додатак.

Треба добро запамтити: На почетку Оченаша ми исповедамо Свету Тројицу - Оца који је на небесима, Сина који је свето Име Његово, и Царство Његово, светога Духа.

Која друга молитва треба да је свакодневно на устима хришћанина?

Сваки хришћанин треба да што чешће говори анђелски поздрав Пресветој Богородици:

Богородице Дјево

**Богородице Дево,
радуј се! Благодатна Маријо,
Господ је с тобом.
Благословена си ти међу женама
и благословен је Плод утробе твоје,
јер си родила Спаситеља душа наших.**

Православни хришћанин треба такође да свакодневно чита наизуст *Исповедање вере*, које су сажето изразили Свети Оци у Никеоцариградском Символу

Символ вере

Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

И у једног Господа Исуса Христа, Сина Божијег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова; Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног Оцу, кроз Кога је све постало;

Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Деве и постао човек; и

Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и погребен;

И Који је васкрсао у трећи дан по Писму;

И Који се вазнео на небеса и седи са десне стране Оца;

И Који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа, Животворног, Који од Оца исходи, Који се са Оцем и Сином заједно поштује и заједно слави, Који је говорио кроз пророке.

У једну, свету, саборну и апостолску Цркву. Исповедам једно крштење за опроштење грехова. Чекам васкрсење мртвих. И живот будућега века. Амин.

Шта значе речи: Чекам васкрсење мртвих и живот будућега века?

Још је пророк Езекил прорекао свеопште васкрсење мртвих. Под васкрсењем мртвих се подразумева васкрсење људских тела, без којих човек није пуни човек. Иако је душа бесмртна, она не може без тела добити пуноћу вечног живота. Од када је Христос постао човек, људско тело је постало светиња и храм Духа Светога. Потврда да ће и наша тела васкрснути овде на земљи јесте Христово Васкрсење из

мртвих. Тајну бесмртности људских тела већ овде доказују и мошти светитеља, које су нетрулеживе, не својом силом или балзмовањем, него силом коју им Сам Бог даје. Зато су оне чудотворне, јер у њима присуствује чудотворна сила Духа Светога.

Шта је "Последњи Дан" или Дан Страшнога суда?

То је дан у који ће се завршити историја света и човека. Све што је живело и живи у времену, мора ући у тај последњи Дан. У тај Дан Господ Исус ће изрећи: Свој последњи, завршни суд о целокупној историји света и човека, о свим људима укупно и о сваком човеку појединачно. Тада ће Он, Једини Човекољубиви, на савршеним вагама Правде и Љубави своје измерити сва дела људска, све мисли људске, сва осећања људска, све жеље и све речи људске. Тада ће се *"савршити Тајна Божија"* (Откривење Јованово, глава 10, стих 7) - о човеку, о творевини, о свим створењима знаним и незнаним. Тада ће сви добри и све добро наследити вечно блаженство и живот будућега века у Царству небеском, а сви зли и све што је зло - вечни пакао у царству бунтовних анђела, хулитеља непокајивих. Пакао - то је одбијање Божије Љубави, затварање у себе. То је грех против несебичне Љубави која постоји унутар Свете Тројице. Јер у Тројици, ниједна Божанска Личност не може без друге Две Личности. Све Им је заједничко у љубави. У Тројицином Богу нема затварања у Себе.

Према томе, Рај - то се не може описати овоземаљским језицима. Може се само наговестити. То је учествовање у животу Божанске Тројице, заједно са свима Светима.

Шта је то обожење човека?

То је узрастање човека у боголикости. То је причешћивање вечним енергијама Бога. Свети Атанасије Александријски је рекао: *"Бог је постао човек, да би човек постао Бог"*. Наравно, огромна је разлика између *бити* Бог и *постати* Бог. Бог *по суштини* је једино Отац, Син и Свети Дух. Божанску недоступну суштину има само Света Тројица, а створена бића никада не могу знати шта је суштина самога Бога. Али Бог је хтео да сваки човек постане Бог *по начину постојања и живота, тј. Бог по благодати* (а не по суштини). Бог има у себи нестворене енергије: Божанску Љубав, Лепоту, Мудрост, Правду, Истину, Светост... Обожење човека почиње када човек упије у своје срце макар мали пламен од нестворенога Огња Божанске Љубави; када упије у свој ум макар један зрак од пресветле Мудрости Божије; када упије у душу макар делић од свете Лепоте Божије; када довољно прими у своју вољу заповести Божије; када прихвати у своју савест небеску музику Милости и Правде Божије; када све своје биће испуни светим врлинама Истине Божије. Човек који се покаје, који успева да савлада своје страсти и да побеђује демоне и њихове гадости, такав човек је почео да се обожује. Он постаје сличан Богу. Већ на земљи он се развија и расте *"из славе у славу"*, у меру раста висине Христове. За таквога Рај је почео ту на Земљи, јер Господ Христос је рекао: *"Царство Божије је у вама"*.

Обожење почиње овде на земљи, продужује се у душама светаца до Страшног Суда, али не престаје да се развија ни после Страшног Суда. Јер, по речима богомудрог Григорија Нисијског, човеково усавршавање у Христу, има један крај, а то је бескрај.

Ако те неко замоли да са две речи искажеш сву веру православну, које су те две речи?

Те две речи су ове: *Христос Воскресе!* И сверадосни отпоздрав на тај Ускршњи поздрав: *Ваистину Воскресе!* У тим речима је сва вера наша и сва вечна и неуништива нада наша на бесмртни живот у васкрслом Богочовеку.

Ако зажелиш да сажмеш у једну молитву све молитве Цркве и читаво богослужење, све вапаје и све жеље, - која би то молитва била?

Та свеобухватна молитва јесте *Молитва Господу Исусу*. Њу је први изговорио смерни цариник у храму Јерусалимском, а потом безбројни хришћани свих времена, особито велики молитвени тиховатељи и подвижници. Њом и ми треба да се молимо, по могућству без престанка, при сваком послу, у свако време и на сваком месту; јавно или у уму и срцу тајно. Та света чудотворна молитва гласи:

Господе Исусе Христе, сине Божији, помилуј ме грешног!